

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Laadukas taiteen perusopetus

Taiteen perusopetuksen strategiset tavoitteet
sekä laadun strategiset indikaattorit

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:43

Laadukas taiteen perusopetus

Taiteen perusopetuksen strategiset
tavoitteet sekä laadun strategiset
indikaattorit

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö Helsinki 2023

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö

CC BY-SA 4.0

ISBN pdf: 978-952-263-921-9

ISSN pdf: 1799-0351

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2023

Laadukas taiteen perusopetus

Taiteen perusopetuksen strategiset tavoitteet sekä laadun strategiset indikaattorit

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:43		Teema	Kulttuuri
Julkaisija	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Tekijä/t	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Kieli	suomi	Sivumäärä	69

Tiivistelmä

Taiteen perusopetuksen strategisen tason laatutyö on osa toimialan laajempaa laatutyötä sekä jatkuvaa kehittämistä, ja se rakentuu jatkumoksi koulutusmuotoa koskevan tietopohjan vahvistamiselle.

Taiteen perusopetuksen strategiset tavoitteet määrittävät koulutusmuodon laadunhallinnalle ja johtamiselle yhdenmukaiset suuntaviivat. Niiden avulla tuetaan toimialaa jatkuvassa, pitkäjänteisessä laadun vahvistamisessa ja kehittämisessä muuttuvassa toimintaympäristössä. Yhteinen käsitys laadusta ja sen arvioinnista vahvistaa koulutusmuodon tuottamaa osaamista, edistää toimijoiden välistä yhteistyötä, lisää koulutusmuodon vaikuttavuutta ja tunnettavuutta sekä luo edellytyksiä taiteen perusopetusta koskevan tutkimustiedon lisääntymiselle ja tiedolla johtamiselle.

Taiteen perusopetuksen strategisista tavoitteista on johdettu keskeisiä, mitattavissa olevia laadun indikaattoreita. Lisäksi on kuvattu jo olemassa olevat keskeiset valtakunnalliset tiedonkeruut sekä tunnistettu tietotarpeita. Edelleen on hahmoteltu systemaattisen tiedonkeruun malli. Strategiset indikaattorit ja niiden systemaattinen mittaaminen tuovat esiin kehityksen suuntia ja antavat tietoa taiteen perusopetuksessa tavoiteltavan laadun toteutumisesta. Tunnistamalla, arvioimalla ja kehittämällä taiteen perusopetuksessa toteutuvaa laatua turvataan ja mahdollistetaan suomalaisen kulttuuri- ja taidekentän toimintaedellytyksiä nyt ja tulevaisuudessa.

Asiasanat taiteen perusopetus, kulttuuri, koulutus, indikaattorit, laatutyö, strategiatyö

ISBN PDF 978-952-263-921-9 **ISSN PDF** 1799-0351

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-921-9>

Högklassig grundläggande konstundervisning

Strategiska mål och strategiska kvalitetsindikatorer för den grundläggande konstundervisningen

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2023:43	Tema	Kultur
Utgivare Undervisnings- och kulturministeriet		
Författare Undervisnings- och kulturministeriet	Sidantal	69
Språk finska		

Referat

Kvalitetsarbetet på strategisk nivå inom den grundläggande konstundervisningen är en del av det mer omfattande kvalitetsarbetet inom branschen samt av den kontinuerliga utvecklingen, och det byggs upp som ett kontinuum för att stärka kunskapsunderlaget för utbildningsformen.

De strategiska målen för den grundläggande konstundervisningen fastställer enhetliga riktlinjer för kvalitetshandlingen och ledningen av utbildningsformen. Med hjälp av dem stöds branschen i ett kontinuerligt, långsiktigt stärkande och utveckling av kvaliteten i en föränderlig verksamhetsmiljö. En gemensam uppfattning om kvaliteten och utvärderingen av den stärker den kompetens som utbildningsformen ger, främjar samarbetet mellan aktörerna, ökar genomslagskraften hos och kännedomen om utbildningsformen samt skapar förutsättningar för ökad forskningsinformation om den grundläggande konstundervisningen och kunskapsbaserad ledning.

Centrala, mätbara kvalitetsindikatorer har härletts ur de strategiska målen för den grundläggande konstundervisningen. Dessutom har man beskrivit befintliga centrala riksomfattande datainsamlingar och identifierat informationsbehoven. Vidare har man skissat upp en modell för systematisk datainsamling. De strategiska indikatorerna och en systematisk mätning av dem lyfter fram utvecklingens riktningar och ger information om hur den eftersträvade kvaliteten förverkligas i den grundläggande konstundervisningen. Genom att identifiera, utvärdera och utveckla kvaliteten inom den grundläggande konstundervisningen tryggas och möjliggörs verksamhetsförutsättningarna för det finländska kultur- och konstfältet nu och i framtiden.

Nyckelord grundläggande konstundervisning, kultur, undervisning, indikatorer, kvalitetsarbete, strategiarbete

ISBN PDF 978-952-263-921-9 **ISSN PDF** 1799-0351

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-921-9>

High-quality basic education in the arts

Strategic objectives and strategic quality indicators in basic education in the arts

Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2023:43	Subject	Culture
Publisher	Ministry of Education and Culture	

Author(s)	Ministry of Education and Culture		
Language	Finnish	Pages	69

Abstract

The strategic-level quality work of basic education in the arts is part of the broader quality work and continuous development of the sector. It is also continuation of the work done to strengthen the knowledge base of basic education in the arts.

The strategic objectives of basic education in the arts set uniform guidelines for general and quality management in this form of education. They support the sector's continuous, long-term efforts to strengthen and enhance quality in the changing operating environment. A shared understanding of quality and its assessment builds up the skills produced in basic education in the arts, promotes collaboration within this form of education, boosts its effectiveness and recognisability, and creates favourable conditions for facilitating knowledge-based management and increasing research data.

Key measurable quality indicators have been derived from the strategic objectives. This report describes the main existing nationwide data collections and identifies information needs. Moreover, the report outlines a systematic data collection model. The strategic indicators and their systematic measurement reveal trends and provide information on the extent to which the desirable level of quality is achieved in basic education in the arts. By recognising, assessing and developing the quality realised in basic education in the arts it is possible to ensure and support the operating conditions of the Finnish field of arts and culture.

Keywords basic education in the arts, culture, education, indicators, quality work, strategic work

ISBN PDF	978-952-263-921-9	ISSN PDF	1799-0351
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-921-9>

Sisältö

Esipuhe	7
1 Johdanto	8
2 Taiteen perusopetuksen laatutyön lähtökohdat	13
2.1 Ajantasaisen tietopohjan vahvistaminen.....	14
2.2 Muuttuva toimintaympäristö.....	17
3 Taiteen perusopetuksen laatutyön kokonaisuus	19
3.1 Keskeiset käsitteet.....	22
3.2 Strateginen ja pedagoginen laatutyö.....	24
3.3 Pedagogisen laadun tarkastelun tasot.....	25
4 Systemaattisen tiedonkeruun malli ja tietotarpeet	28
5 Taiteen perusopetuksen strategiset tavoitteet ja strategiset indikaattorit	32
5.1 Taiteen perusopetus on pedagogisesti laadukasta.....	34
5.1.1 Osaamisen synnyttämä hyvän kierre	35
5.1.2 Jatkuvasti kehittyvä pedagogiikka	37
5.2 Taiteen perusopetuksen saatavuus ja saavutettavuus toteutuvat yhdentasa-arvoisesti.....	39
5.3 Taiteen perusopetuksen tietopohja vahvistuu ja tietoa hyödynnetään laaja- alaisesti.....	43
5.4 Taiteen perusopetuksen rakenteet vastaavat joustavasti yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin.....	44
5.5 Taiteen perusopetuksen rahoitus tukee taiteen perusopetuksen laatua ja uudistumista.....	47
6 Taiteen perusopetuksen laatutyön seuraavat askeleet	53
Lähteet	56
Liitteet	59
Liite 1. Indikaattoritaulukot.....	59
Liite 2. Taiteen perusopetuksen tietopohjan vahvistuminen 2018–2023 (mm.):.....	68

ESIPUHE

Tulevaisuuteen luotaavaa taiteen perusopetuksen laatutyötä on valmisteltu ajassamme, jossa korostuvat tulevaisuuden ennakoimattomuus, epävarmuus ja muutoksen kiihtyvä nopeus. Yhteiskunnalliset muutokset vaativat meitä sopeutumaan ja samalla ne myös avaavat meille ovia uusien toimintatapojen luomiseen. Meillä on mahdollisuus tarttua uuteen ja tehdä ratkaisuja paremman tulevaisuuden rakentamiseksi. Se edellyttää meiltä yhä parempaa kykyä toimia yhdessä ja ajatella systemaattisesti.

Laadukkaan taidekasvatuksen ja taiteen perusopetuksen kautta syntyy etenkin yksilötasolla vaikuttavuutta ja merkityksellisyyttä, joka on osin kaikkien mittareiden tavoittamattomissa: taide- ja kulttuurikasvatus vahvistaa yksilön oman identiteetin rakentumista. Se lisää tulevaisuususkoa, henkistä kriisinkestävyyttä, positiivista uteliaisuutta ja rohkeutta uusien asioiden kohtaamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa.

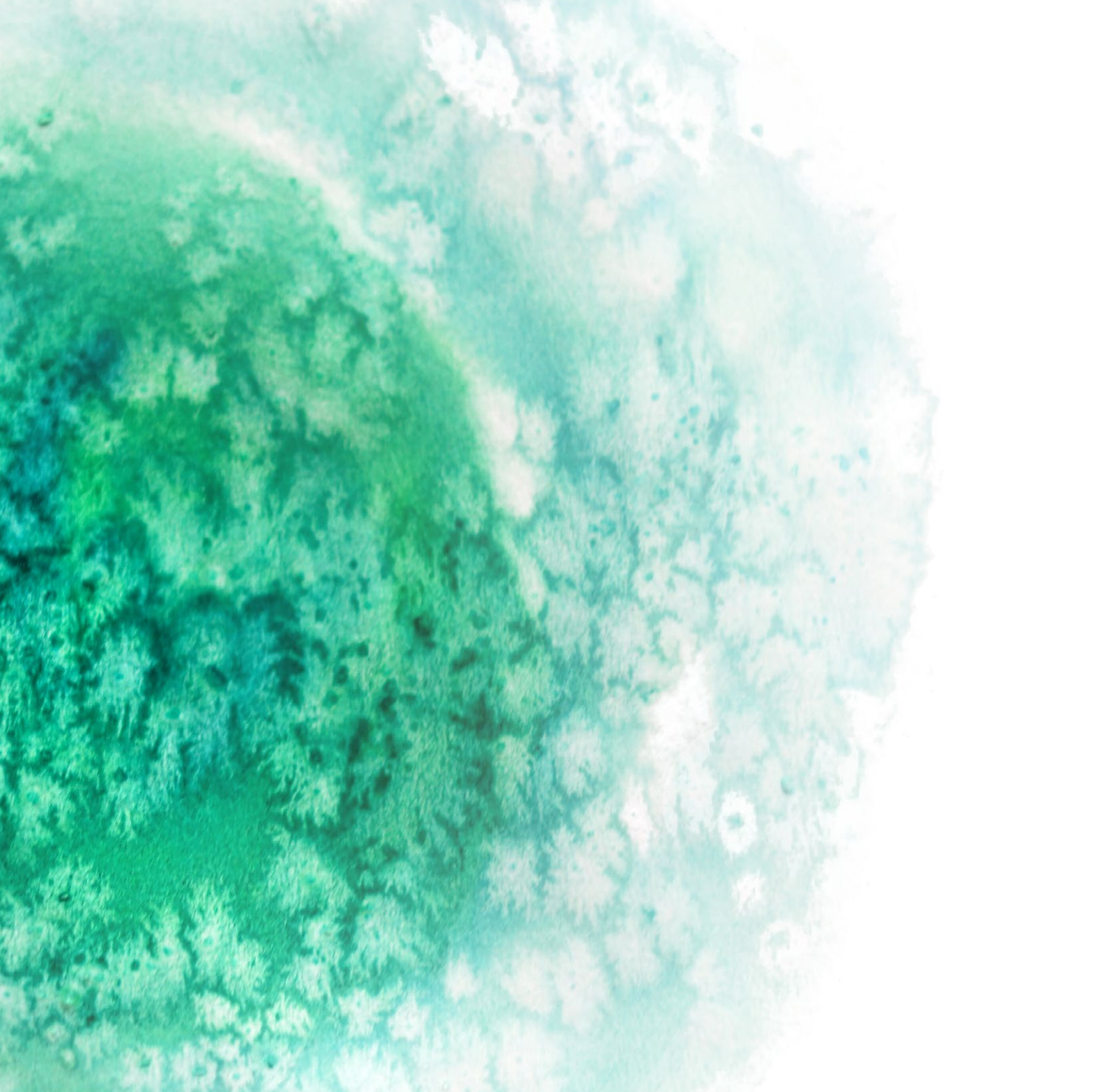
Taiteen perusopetuksen strategisten tavoitteiden tarkoitus on määrittää koulutusmuodon laadunhallinnalle ja johtamiselle yhdenmukaiset suuntaviivat. Niiden avulla tuetaan koulutuksen järjestäjiä ja koko toimialaa jatkuvassa laadun vahvistamisessa ja kehittämisessä. Strategiset tavoitteet, niistä johdetut keskeiset indikaattorit sekä indikaattorien seuraamiseksi kehitetyt systemaattisen mittaamisen tavat ohjaavat tulevaisuuteen, jossa laadukas taiteen perusopetus suomalaisen koulutusjärjestelmän ainutlaatuisena osana edistää jatkossakin eri taiteenalojen osaamista, kulttuurista osallisuutta ja hyvinvointia sekä vahvistaa yksilön elinikäistä taidesuhdetta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen asiantuntijoista koostuneen ydinryhmän lisäksi taiteen perusopetuksen strategisen tason laatutyön kommentointiin ovat antaneet oman panoksensa edustajat Taiteen perusopetusliitosta, Suomen Kuntaliitosta ja Kansalaisopistojen liitosta. Lisäksi on kuultu mm. opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen sekä Kansallisen koulutuksen arviointikeskus Karvin asiantuntijoita. Esitän lämpimät kiitokseni kaikille valmisteluun osallistuneille.

Toivon, että taiteen perusopetuksen strategisen tason laatutyö vahvistaa aktiivista keskustelua laadukkaan taiteen perusopetuksen tulevaisuudesta ja palvelee osaltaan koulutusmuodon kehittämistä lähivuosina. Näköpiirissä siintää mm. pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan sisältyvä kirjaus taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön uudistamisesta tavoitteena opetuksen saavutettavuuden parantaminen eri taiteenalat huomioiden.

Riitta Kaivosoja, ylijohdaja, opetus- ja kulttuuriministeriö

Lokakuu 2023

1 Johdanto

Taiteen perusopetus osana suomalaista koulutusjärjestelmää on tavoitteellista, tasolta toiselle etenevää sekä ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta. Sen yhteydessä järjestetään laajasti ja moninaisten yhteistyörakenteiden kautta myös muuta osallistavaa taide- ja kulttuuritoimintaa. Kyseessä on kansainvälisesti vertailtuna ainutlaatuinen koulutusmuoto, joka kytkeytyy toiminnan luonteen kautta vahvasti koko harrastamisen kenttään.

Taiteen perusopetuksessa järjestetään yhdeksän eri taiteenalan opetusta yhteisten opetussuunnitelmien perusteiden mukaisesti kahden eri oppimäärän laajuisina opintoina ammattitaitoisten opettajien ohjauksessa suomeksi ja ruotsiksi. Opetukseen osallistuu vuosittain lähes 130 000 oppilasta, ja sitä on tarjolla yli 85 prosentissa Suomen kuntia. Koulutusmuotoa ohjaa oma lainsäädäntönsä. Ensimmäinen laki taiteen perusopetuksesta tuli voimaan vuonna 1992. Kolmekymmentä vuotta myöhemmin käynnistyi taiteen perusopetuksen laadun määrittämisen, mittaamisen ja arvioinnin kehittämistyö (jatkossa laatutyö).

Opetus- ja kulttuuriministeriön strategia 2030 sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategia 2025 määrittävät laajoja koulutus- ja kulttuuripolitiikkaan liittyviä, sivistystä vahvistavia tavoitteita, joiden osaksi myös taiteen perusopetuksen strateginen kehittäminen ja laatutyö asettuu.

Taiteen perusopetusta koskeva tietopohja on vahvistunut vuosina 2019–2023 merkittävästi, kun koulutusmuoto on kytketty useisiin eri tiedonkeruisiin, rekistereihin ja tietovarantoihin. Lisäksi on teetetty taiteen perusopetusta koskevia erillisselvityksiä ja kuvattu taiteen perusopetuksen viitearkkitehtuuri. Tarve kehittää koulutusmuotoa ja vahvistaa tietopohjaa entisestään on tunnistettu useissa edellä mainituissa selvityksissä ja se on kirjattu myös muun muassa vuoden 2021 koulutuspoliittiseen selontekoon¹ sekä vuoden 2022 ministeriöiden tulevaisuuskatsaukseen². Koulutusmuotoa tulee tarkastella ja kehittää kokonaisuutena suhteessa viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana tapahtuneisiin muutoksiin sekä alati muuttuvan yhteiskunnan tarpeisiin.

Laadukkaan taiteen perusopetuksen määrittäminen sekä laadun mittaamisen ja arvioinnin tapojen tunnistaminen ja kehittäminen on vaativa tehtävä. Tästä huolimatta toimeen on tartuttava. Avoin keskustelu laadukkaaksi koetusta taiteen perusopetuksesta on koulutusmuodon kehittymisen edellytys, ja se tulee mahdollistaa sekä strategisella että toiminnallisella tasolla. Opetuksen ja koulutuksen laatua ei tule pitää itsestäänselvytenä, vaan opetuksen ja oppimisen edellytyksistä tulee huolehtia systemaattisesti.

1 Valtioneuvoston julkaisu 2021:24

2 Valtioneuvoston julkaisu 2022:58

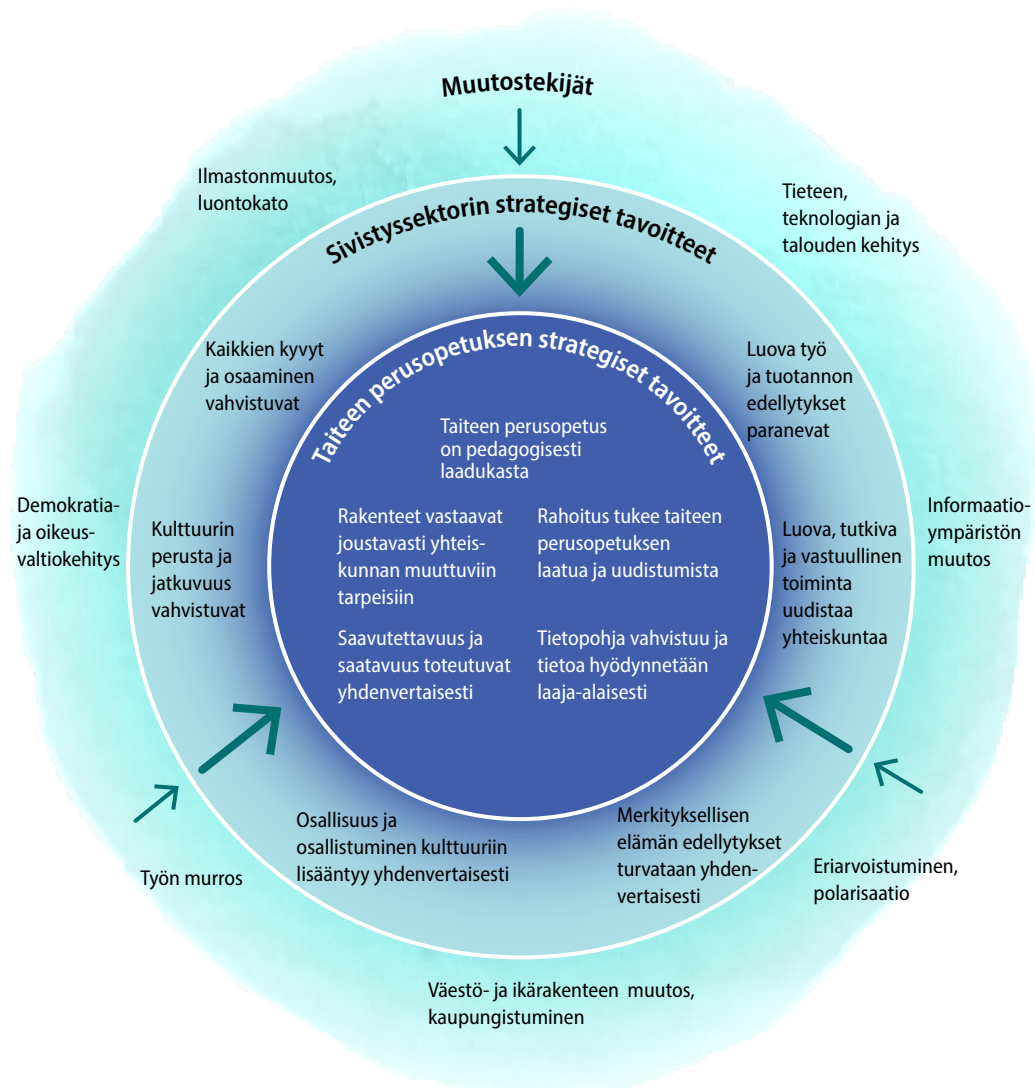
Yhteinen näkemys taiteen perusopetuksen laadusta ja sen arvioinnista vahvistaa koulutusmuodon tuottamaa osaamista, edistää taiteen perusopetuksen toimijoiden välistä yhteistyötä, lisää koulutusmuodon vaikuttavuutta ja tunnettavuutta sekä luo edellytyksiä taiteen perusopetusta koskevan tutkimustiedon lisääntymiselle ja tiedolla johtamiselle. Käsitys taiteen perusopetuksessa tavoiteltavasta laadusta sekä laadukkaan taiteen perusopetuksen toteutumisesta hyödyttää laajasti koko toimialaa sekä lisää myös oppilaiden ja perheiden ymmärrystä koulutusmuodosta.

Strategisen laatutyön keskeisen lähtökohdan muodostaa opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla ja taiteen perusopetuksen toimialan kanssa aktiivisessa vuorovaikutuksessa vuodesta 2021 lähtien työstetty *taiteen perusopetuksen viitearkkitehtuuri*, joka kuvaa koulutusmuodon tulevaisuuden tavoitetilan. Viitearkkitehtuurityön perustana ovat taiteen perusopetuksen lainsäädäntö, taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet sekä taiteen perusopetusta koskevat keskeiset strategiat, selvitykset ja tutkimukset sekä uusimmat taidekasvatusalan visiotyöt, tiedonkeruut ja tulevaisuusraportit. Viitearkkitehtuurityön osana kuvattuja taiteen perusopetuksen strategisia tavoitteita on käsillä olevassa asiakirjassa täsmennetty.

Asiakirjassa ja kuviossa 1 esitellyt viisi strategista tavoitetta kuvastavat laadukkaan taiteen perusopetuksen tavoitetilaa:

- Taiteen perusopetus on pedagogisesti laadukasta.
- Taiteen perusopetuksen saatavuus ja saavutettavuus toteutuvat yhdenvertaisesti.
- Taiteen perusopetuksen tietopohja vahvistuu ja tietoa hyödynnetään laaja-alaisesti.
- Taiteen perusopetuksen rakenteet vastaavat yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin.
- Taiteen perusopetuksen rahoitus tukee taiteen perusopetuksen laatua ja uudistumista.

Kuvio 1. Kuvion keskellä nimetyt taiteen perusopetuksen strategiset tavoitteet tiivistyvät laajemmista sivistyssektorin strategisista tavoitteista, ja niitä toimeenpannaan suhteessa yhteiskunnassa vaikuttaviin muutostekijöihin, jotka on nimetty kuvion ulkokehällä.

*Opetus- ja kulttuuriministeriön strategia 2030*³ mukaisesti tavoiteltavaa on, että kaikkien kyvyt ja osaaminen vahvistuvat. Tähän tavoitteeseen liittyy muun muassa taiteen perusopetuksen saatavuuden ja saavutettavuuden vahvistamista koskeva strateginen tavoite. Taiteen perusopetus edistää myös luovaa, tutkivaa ja vastuullista toimintaa, joka uudistaa

3 Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:12

yhteiskuntaa. Lisäksi taiteen perusopetus vastaa osaltaan myös tavoitteeseen turvata merkityksellisen elämän edellytyksiä yhdenvertaisesti muun muassa vahvistamalla oppilaiden elinikäistä taidesuhdetta sekä tukemalla oman identiteetin rakentumista.

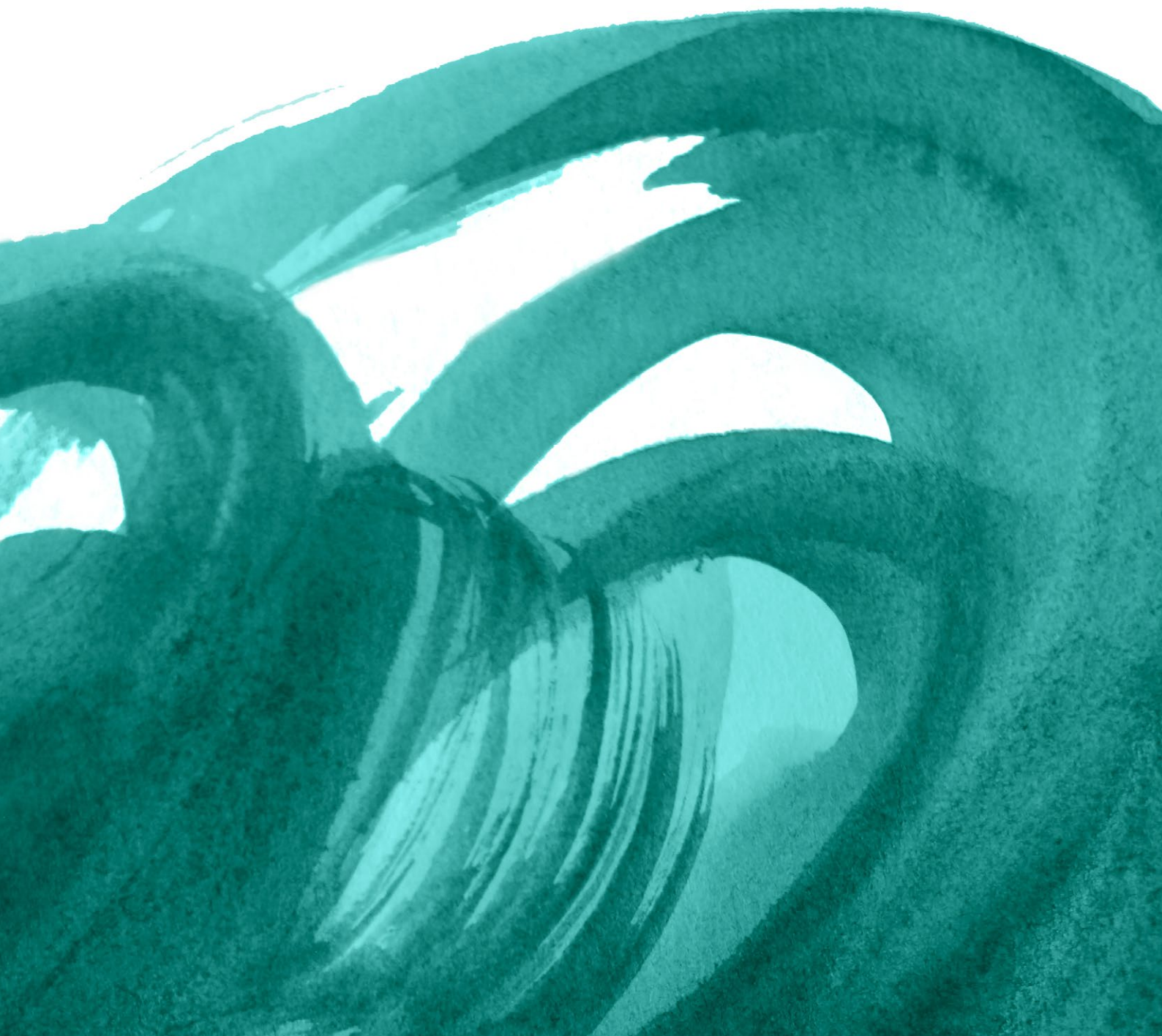
Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategiassa 2025⁴ taiteen perusopetus kytkeytyy erityisesti kulttuurin perustan ja jatkuvuuden vahvistumiseen. Taiteen perusopetuksen kautta voidaan edistää kuitenkin laajemmin myös muita kulttuuripolitiikan strategian tavoitteita, esimerkiksi luovan työn ja tuotannon edellytyksiä. Taiteen perusopetuksen strategisessa laatutyössä keskeisenä tavoitteena on lisäksi edistää yhdenvertaista osallisuutta ja osallistumista kulttuuriin.

Tunnistamalla, arvioimalla ja kehittämällä taiteen perusopetuksessa toteutuvaa laatua turvataan ja mahdollistetaan osaltaan kulttuurin ja taiteen kentän toimintaedellytyksiä nyt ja tulevaisuudessa. Taiteen perusopetuksen strategiaa tavoitteita peilataan ja toimeenpannaan suhteessa yhteiskunnassa vaikuttaviin laajoihin muutostekijöihin, joita on visualisoitu kuvion 1 ulkokehällä.

Strategisista tavoitteista on johdettu keskeisiä laadun indikaattoreita, joiden kehitystä seuraamalla strategisen tavoitteen tasoa voitaisiin todentaa (ks. luku 3). Lisäksi on kuvattu jo olemassa olevat keskeiset valtakunnalliset tiedonkeruut sekä tunnistettu vielä tarvittavia tiedonkeruita. Edelleen on hahmoteltu systemaattisen tiedonkeruun malli, jonka tavoitteena on vahvistaa taiteen perusopetusta koskevan tiedon tuottamista tarpeeseen ja harkitusti. Tällöin tiedon hyödyntäminen lisääntyy, päällekkäisten ja satunnaisten tiedonkeruiden määrä vähenee ja tiedon keräämisen ennakoitavuus paranee.

Taiteen perusopetuksen laatutyö jakautuu strategiseen ja pedagogiseen laatutyöhön. Tässä asiakirjassa kuvataan strategisen laatutyön prosessissa tuotettuja strategisia indikaattoreita. Strategisen laatutyön rinnalla on tehty pedagogista laatutyötä, jonka ensisijaisena tarkoituksena on tukea oppilaitoksia niiden oman toiminnan lakisäätteisessä itsearvioinnissa. Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Osana pedagogista laatutyötä Opetushallitus on määrittänyt opetussuunnitelmalähtöisiä laatukuvauksia eli taiteen perusopetuksen pedagogisia indikaattoreita. Neliapila-malli, johon pedagogiset indikaattorit sisältyvät, on tuotettu strategisesta laatutyöstä erillisenä prosessina. Malli on tarkoitettu työkaluksi oppilaitoksille niiden oman toiminnan arviointiin ja kehittämiseen. Opetushallitus julkaisee Neliapila-mallin vuoden 2023 loppuun mennessä.

4 Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:20

2 Taiteen perusopetuksen laatutyön lähtökohdat

2.1 Ajantasaisen tietopohjan vahvistaminen

Taiteen perusopetuksesta on edelleen saatavilla muita koulutusmuotoja vähemmän säännönmukaisesti kerättävää valtakunnallista, laadullista ja määrällistä tietoa. Koulutusmuotoa koskevan tietopohjan vahvistamista tuleekin aktiivisesti jatkaa ja systematisoida. Tämä on myös yksi strategisen laatutyön keskeinen tavoite.

Vuonna 2019 taiteen perusopetuksen laaja oppimäärä kytkettiin kansalliseen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehykseen. Lisäksi taiteen perusopetus liittyi *Opettajat ja rehtorit Suomessa* -tiedonkeruuseen, jossa tarkastelun kohteena olivat muun muassa opettajien ja rehtorien kelpoisuus sekä ikä- ja sukupuolirakenteet. Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama selvitysryhmä on vuonna 2021 esittänyt, että Suomeen perustettaisiin opettajarekisteri⁵, sillä kolmen vuoden välein tehtävä kyselypohjainen opettajatiedonkeruu on riittämätön ajantasaisen ja luotettavan tilastoinnin, seurannan ja tutkimuksen näkökulmasta. Opettajarekisterin perustamisen edellytyksiä on ministeriön toimeksiannosta selvitetty edelleen, mutta sen toteuttamisesta ei ole toistaiseksi tehty päätöksiä.

Vuonna 2019 Tilastokeskuksen toteuttamaa *esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvauskyselyä* täsmennettiin taiteen perusopetuksen näkökulmasta, ja pyrkimyksenä oli tunnistaa paremmin opetustuntikohtaisen valtionosuuden ulkopuoliset taiteen perusopetusta antavat oppilaitokset. Kysely on sittemmin kuitenkin lakkautettu ja taiteen perusopetusta koskeva tietotarve säilynyt ennallaan.

Kulttuurin TeaViisari -tiedonkeruu on sisältänyt vuodesta 2019 alkaen muun muassa taiteen perusopetuksen saatavuuteen ja saavutettavuuteen liittyviä kysymyksiä. Kyselyssä Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL kerää tietoa terveyttä edistävästä kulttuuritoiminnasta kahden vuoden välein.

Vuonna 2019 valmistui myös ministeriön tilaama, professori Anniina Suomisen *Selvitys taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän uudistamistarpeista taiteen perusopetuksen saatavuuden turvaamiseksi sekä rahoitusjärjestelmän selkeyttämiseksi ja ajantasaistamiseksi*.⁶

Vuonna 2020 taiteen perusopetuksen järjestämisluvut liitettiin opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta opetushallinnon ohjaus- ja säätelypalveluun (OIVA), jossa järjestämislupia koskeva tieto on avoimesti kaikkien saatavana. Myös Opetushallituksen tuottama, Tiia Luoman kokoama *Taiteen perusopetus 2020 – selvitys taiteen perusopetuksen järjestämisestä*

5 Hannula, Karhunen & Pursiainen 2021.

6 Suominen 2019.

*lukuvuonna 2019–2020*⁷ valmistui. Selvitys toteutettiin kaikille tiedossa olleille taiteen perusopetuksen oppilaitoksille verkkokyselyinä. Verkkokyselyssä käsiteltiin taiteen perusopetuksen oppilaitosverkostoa, oppilasmääriä, opetustarjontaa, rahoitusta ja oppilasmaksuja, yhteistyötä sekä lähitulevaisuutta.

Vuodesta 2021 lukien on valmisteltu *taiteen perusopetuksen viitearkkitehtuuria*. Viitearkkitehtuuri on julkinen ja päivittyvä dokumentti ja kehittämisen työkalu, joka kuvaa koulutusmuodon tavoitetilan tulevaisuudessa. Myös taiteen perusopetuksen keskeiset toimijat, niiden roolit ja vuorovaikutussuhteet on kuvattu tarkasti osana viitearkkitehtuurin toiminta-arkkitehtuuritasoa, ja tieto on löydettävissä kaikille avoimelta wiki-sivustolta⁸. Taiteen perusopetuksen viitearkkitehtuuri kytkeytyy osaksi laajempaa varhaiskasvatuksen, koulutuksen ja jatkuvan oppimisen kokonaisarkkitehtuuria, jonka laatiminen on parhaillaan käynnissä.

Vuoden 2023 alusta lukien voimaan astuneen lakimuutoksen myötä taiteen perusopetuksessa saavutetun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen edellytykset paranivat, kun tiedot taiteen perusopetuksen opintosuorituksista tuli mahdolliseksi tallentaa Opetushallituksen ylläpitämään opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen Koski-tietovarantoon.⁹ Lakimuutosta edelsi ministeriön vuonna 2021 tilaama Anni Valajärven *Esiselvitys taiteen perusopetuksessa saavutetun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen edistämisestä*.¹⁰

Muita viimeaikaisia, keskeisiä erillisselvityksiä ovat myös Svenska Kulturfondenin tilaamat Lasse Garoffin selvitys *Mer än hobby! En kartläggning av den grundläggande konstundervisningen på svenska i Finland*¹¹ (2019) sekä Dan Sundblomin selvitys *Konstundervisning för barn och unga på svenska i Finland*¹² (2022), jotka lisäsivät tietoa ruotsinkielisestä taiteen perusopetuksesta Suomessa. Selvitykset ovat johtaneet Svenska kulturfondenin strategiseen panostukseen (6 miljoonaa euroa vuosina 2022–2025) lasten ja nuorten taideopetuksen saatavuuden ja saavutettavuuden parantamiseksi. Lisäksi arvokasta tietoa taiteen perusopetuksen merkityksestä suomalaisen musiikkikoulutuksen jatkumossa tuotti *Musiikin opintopolut* -tutkimushanke keväällä 2023. Tutkimuksesta vastasi Kulttuuripoliittikan tutkimuskeskus Cupore. Taitoliitto tuotti selvityksen käsityön koulutuspoluista ja käsityön oppimisen mahdollisuuksista Suomessa vuonna 2022.¹³ Sanataiteen tilaan ja

7 Luoma 2020.

8 Taiteen perusopetuksen viitearkkitehtuuri, Eduuni-wiki.

9 Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä 2017/884.

10 Valajärvi 2021.

11 Garoff 2019.

12 Sundblom 2022.

13 Raunio & Paju 2022.

tulevaisuuteen liittyviä selvityksiä julkaistiin vuonna 2022 kaksi: Vähämaan *Sanataideopettaja: Tulevaisuuden toiveammatti – selvitys sanataideopetuksen tilasta 2020-luvulla*¹⁴ ja Martens-Seppelinin *Ordkunst – framtidens utbildningsvägar och arbetsfält*¹⁵.

Taiteen eri alojen harrastamiseen liittyvää valtakunnallista tietoa on saatavana muun muassa *Kouluterveyskyselystä*. Myös Valtion nuorisoneuvosto on yhteistyössä Nuorisotutkimusseuran kanssa vuodesta 2009 lukien nuorille suunnatussa *vapaa-aikatutkimuksessa* selvittänyt mediaan ja kulttuurin harrastamiseen liittyviä kysymyksiä.

Tiedolla johtamisen tueksi on viime vuosina valmistunut myös muita merkittäviä tutkimuksia, selvityksiä ja linjauksia, joihin taide- ja kulttuurikoulutus ja sen osana taiteen perusopetus kytkeytyy ja joiden tekeminen on tuottanut tietoa myös taiteen perusopetuksen laadun kehittämisen tueksi. Tällainen tutkimushanke on ollut esimerkiksi taiteen, kulttuurin ja taidekasvatuksen saavutettavuutta selvittänyt Taideyliopiston koordinoima monitieteinen tutkimushanke *ArtsEqual (2015–2021)*, jossa tuotettiin toimenpidesuosituksia myös taiteen perusopetukselle. Vuosina 2018–2019 toteutettiin *Saavutettava taideharrastus 2* -hanke (SATA2), jossa rakennettiin lastenkulttuurikeskusten ja taiteen perusopetuksen saavutettavuutta tukevia toimintamalleja. Lisäksi etenkin koronapandemian kiivaimpina vuosina ymmärrys taiteen perusopetuksen toimijoiden valmiuksista hyödyntää muun muassa digitaalisia resursseja ja tukea opettajien ja oppilaiden jaksamista ja hyvinvointia vahvistui, eri toimijat keräsivät ja tuottivat tietoa aktiivisesti.

Parhailtaan käynnissä oleva *Kulttuurin kuntatietohanke KULTTI* tuottaa tietoa muun muassa taiteen perusopetuksen taiteenalaokohtaisesta tarjonnasta. Hankkeessa kehitetään kuntien kulttuuritoimintaa kuvaava tietopohja, joka sisältää avoimesti käytettävää tietoa kuntien kulttuurin taloudesta ja toiminnasta. Hankkeen taustalla on opetus- ja kulttuuriministeriön antama valtakunnallinen kehittämistehtävä, ja tietoperustaa kehitetään Kuntaliiton ja Cuporen yhteistyönä kuntakentän kanssa. Tarkoituksena on kehittää sähköinen tiedonkeruualusta kunnille, ja tavoitteena on alustan ylläpitäminen ja kehittäminen myös hankkeen jälkeen.

Vuosittaisina Opetushallituksen tiedonkeruina toteutuvat *kustannustiedonkeruu ja perustietokysely* kohdentuvat sekä taiteen perusopetuksen että vapaan sivistystyön opetus-tuntikohtaisen valtionosuuden piirissä oleville toimijoille. Lisäksi Valtiokonttori kerää vuosittain kuntien ja kuntayhtymien taiteen perusopetuksen *tilinpäätöstiedot*. Vuosittaisia tiedonkeruita toteutetaan myös kunnissa, ja niistä kertyvä tieto on alueellista ja paikallista.

14 Vähämaa 2022.

15 Martens-Seppelin 2022.

Vuonna 2023 päivitetään *Tilastokeskuksen oppilaitosrekisteri* koskemaan koko taiteen perusopetuksen oppilaitoskenttää. Tämä vahvistaa merkittäväällä tavalla taiteen perusopetuksen tietopohjan perustaa. Oppilaitosrekisterin päivittäminen mahdollistaa ensimmäistä kertaa koko taiteen perusopetuksen toimialaa koskevan tilastotiedon tuottamisen.

2.2 Muuttuva toimintaympäristö

Taiteen perusopetusta, kuten muitakin koulutusmuotoja, kehitetään nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Koulutusmuoto voi parhaimmillaan vaikuttaa laajempiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin myönteisesti sekä ennaltaehkäistä niihin liittyvien riskien toteutumista.

Keskeisiä myös taiteen perusopetuksen toimintaympäristöön vaikuttavia muutostekijöitä ovat esimerkiksi väestö- ja ikärakenteen muutos sekä kaupungistuminen, eriarvoisuuden kasvu ja polarisaatio, tieteen, teknologian ja talouden kehitys, demokratia- ja oikeusvaltiokehitys, työn ja informaatioympäristön murros sekä ilmastonmuutos ja luontokato.¹⁶ Lisäksi koronaviruksen aiheuttamalla maailmanlaajuisella pandemialla ja Euroopassa käytävällä sodalla sekä yleisellä kustannustason nousulla on ollut vaikutuksia taiteen perusopetuksen järjestämiseen ja siihen osallistumiseen.

Jatkuvasti muutoksessa oleva toimintaympäristö edellyttää kykyä joustavaan ajatteluun ja valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Keskeisiä tulevaisuustaitoja ovat muun muassa Euroopan komission tunnistamat elinikäisen oppimisen avaintaidot, kuten monikielisyys, digitaaliset ja teknologiset taidot sekä kulttuuritietoisuuteen ja -ilmaisuuksiin liittyvät taidot.¹⁷

Taiteen perusopetus on tutkintoon johtamatonta, oppilaille vapaaehtoista koulutusta, joka samalla kerryttää laajasti oppilaan osaamista. Koulutusmuodon vaikutukset ulottuvat sivistyssektorin lisäksi myös muihin hallinnonaloihin, joista keskeisimpiä ovat sosiaali- ja terveysministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalat. Taiteen perusopetuksen poikkihallinnollisen luonteen vuoksi on luontevaa tarkastella koulutusmuodon kehittämistä myös moniammatillisen ja toimialat ylittävän yhteistyön kautta.

16 Yhteiskunnalliset muutostekijät on johdettu Opetus- ja kulttuuriministeriön Koulutuspoliittisesta selonteosta (Valtioneuvoston julkaisu 2021:24), Sitran megatrendeistä (Dufva & Rekola 2023) ja Valtioneuvoston tulevaisuusselonteosta (Valtioneuvoston julkaisu 2023:1).

17 Euroopan komissio 2019.

Taiteen perusopetus vahvistaa sivistystä, kulttuurin perustaa ja jatkuvuutta, elinikäisen taidesuhteen kehittymistä, osallisuutta sekä taiteellisen ja muun luovan työn tekemisen edellytyksiä. Taiteen perusopetus luo myös pohjan taiteen eri alojen ammattilaisuudelle: tuoreen Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen tutkimuksen mukaan jopa 90 prosentilla Sibelius-Akatemian ja sen nuorisokoulutuksen opiskelijoista on tausta taiteen perusopetuksessa.¹⁸ Lisäksi taiteen perusopetus tuottaa sellaisia inhimillisiä tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä luovaa osaamista, jota tulevaisuuden hyvinvointiyhteiskunnassa ja työelämän eri aloilla tullaan nykyistä enemmän tarvitsemaan.¹⁹

Taiteen perusopetuksessa karttuva sivistys ja osaaminen tukevat tulevaisuuden tarpeisiin vastaamista, ja siksi on tärkeää ymmärtää, tunnistaa ja tunnustaa taiteen perusopetuksessa hankittua osaamista. Taideoppiminen antaa taiteenalakohtaisten erityistaitojen oppimisen lisäksi valmiuksia muun muassa ryhmässä toimimiseen, luovaan ajatteluun ja mielikuvituksen kehittämiseen. OECD:n hankkeessa *Future of Education and Skills 2030* ja sitä seuranneessa raportissa²⁰ on tunnistettu aikamme tärkeitä tulevaisuustaitoja, joita lapset ja nuoret tulevat tarvitsemaan niin erilaisissa oppimisympäristöissä kuin työelämässä. Raportin mukaan keskeisimmät tulevaisuustaidot liittyvät sosiaalisiin taitoihin ja tunnetaitoihin, empatiakykyyn ja toisten kunnioittamiseen. Nämä ovat tulevaisuuden työelämässä tarvittavia taitoja, joiden merkitys kasvaa myös suoraan taiteisiin liittymättömissä ammateissa.

*Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon*²¹ mukaan harrastamisen hyvinvointivaikutukset on tunnistettu ja eri ikäiset ihmiset haluavat yhä enemmän elämän merkityksellisyyttä lisääviä taideharrastuksia. On keskeistä pyrkiä lisäämään jo tunnistettuja harrastamisen hyvinvointivaikutuksia, joita myös taiteen perusopetus osaltaan tuottaa. Taidekasvatus synnyttää sellaista systeemistä ja luovaa ajattelua sekä sosioemotionaalisia taitoja, joita tarvitaan monimuotoisten ongelmien ratkomiseen ja jotka vahvistavat henkistä kriinkestävyyttä.

Taiteen perusopetus osana suomalaista koulutusjärjestelmää ylläpitää ja luo sivistystä sekä uudistaa yhteiskuntaa. Sivistys vahvistaa elämän merkityksellisyyden kokemuksia sekä lisää luottamusta yhteiskuntaan. *Opetus- ja kulttuuriministeriön strategian 2030*²² mukaan sivistys näkyy ja vaikuttaa yhteiskunnassamme osaamisena, luovuutena, osallisuutena, globaalina ja yhteiskunnallisena vastuuna, kansainvälisyytenä, moninaisuuden ymmärtämisenä, toisista välittämisenä ja hyvinvointina.

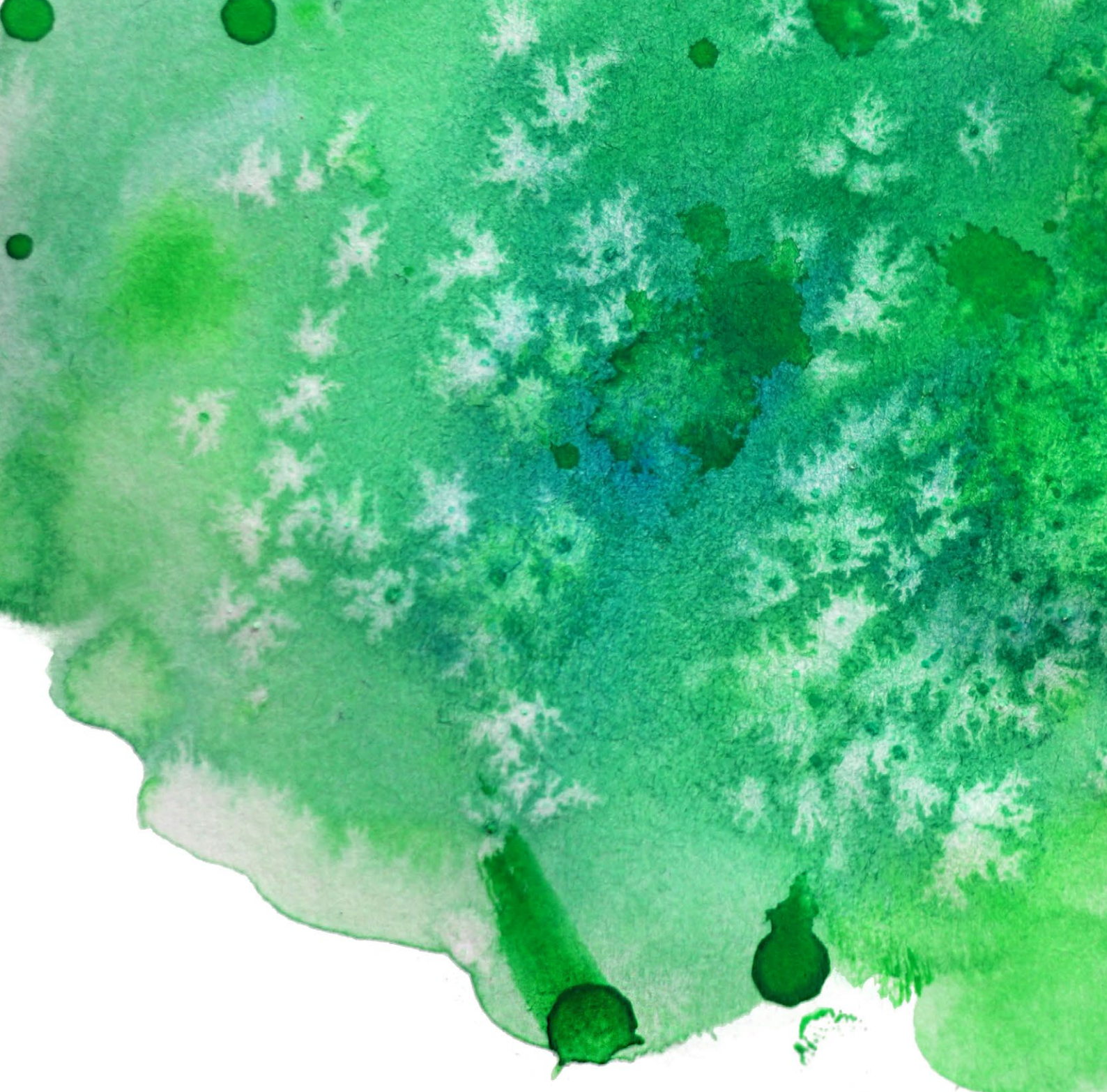
18 Kanerva ym. 2022.

19 Ananiadou & Claro 2009.

20 OECD 2018.

21 Valtioneuvoston julkaisuja 2023:1.

22 Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:12.

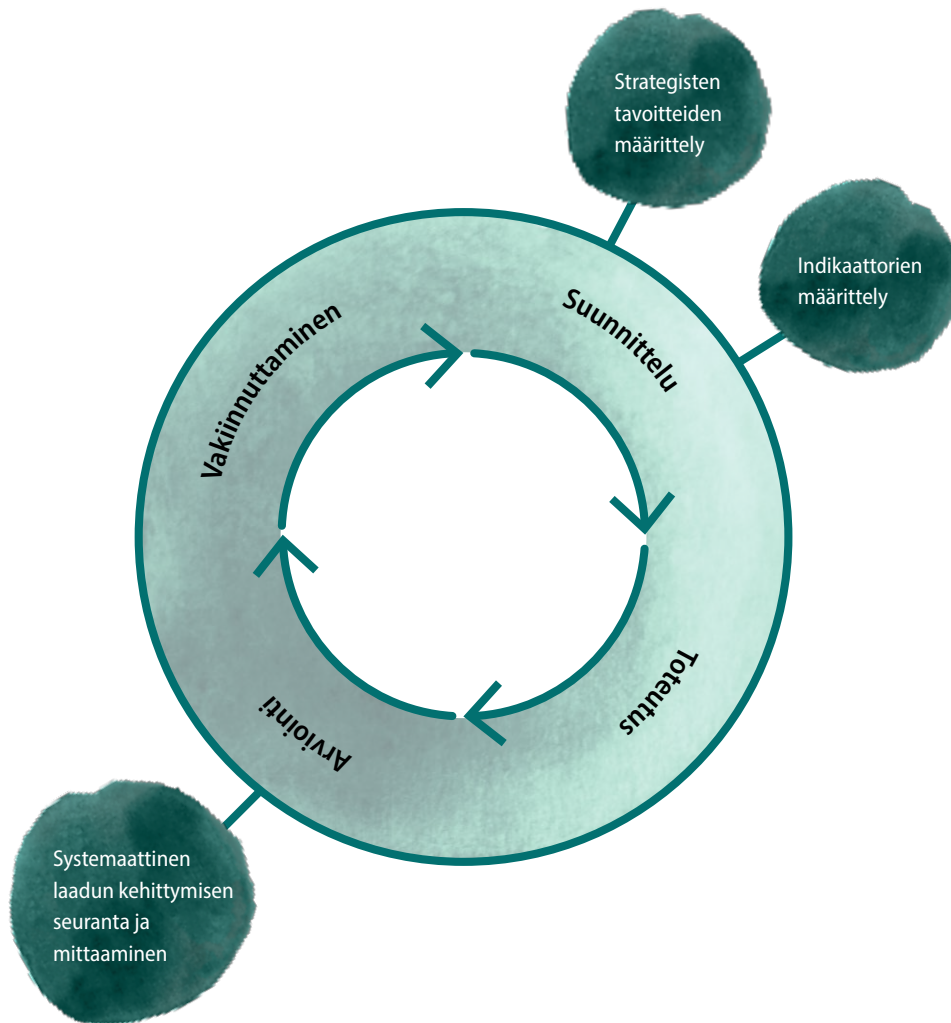
3 Taiteen perusopetuksen laatutyön kokonaisuus

Taiteen perusopetuksen laatutyö on osa taiteen perusopetuksen toimialan jatkuvaa kehittämistä, ja se rakentuu jatkumoksi opetus- ja kulttuuriministeriössä vuonna 2018 käynnistyneelle taiteen perusopetuksen tietopohjan vahvistamiselle. Taiteen perusopetuksen viitearkkitehtuuri on tarjonnut hyvän pohjan taiteen perusopetuksen kokonaisuuden hahmottamiselle ja koulutusmuodon strategisten tavoitteiden määrittämiselle.

Laatutyötä ei ole tehty perinteisen strategiaproessin menetelmin, eikä prosessin aikana ole esimerkiksi pyritty kiteyttämään taiteen perusopetuksen toimialan visiota tai missiota. Viitearkkitehtuurityö sisältää kuitenkin itsessään strategiseen kehittämiseen kytkeytyviä elementtejä, joita on osana strategista laatutyötä jalostettu eteenpäin.

Laatutyön ajattelussa on hyödynnetty myös jatkuvan kehittämisen mallia, niin sanottua PDSA-sykliä (ks. kuvio 2). Mallin ajatuksena on, että jatkuva ja systemaattinen kehittäminen etenee tiettyjen vaiheiden kautta. Nämä vaiheet ovat suunnittelu (Plan), toteutus (Do), arviointi (Study) ja vakiinnuttaminen (Act). Laatutyön tavoitteet kytkeytyvät jatkuvan kehittämisen syklissä erityisesti suunnittelun ja arvioinnin sektoreille. Laadun kehittäminen edellyttää arviointia. Toistuvat arvioinnit mahdollistavat vertailun ja seurannan.

Kuvio 2. Ns. PDSA-sykli, jatkuvan kehittämisen malli, jossa käsillä olevan työn tavoitteet sijoittuvat suunnittelun ja arvioinnin sektoreille.

Laatu määrittyy suhteessa aikaan sekä yhteiskunnallisiin ja kulttuurisiin muutoksiin. Laadun mittaaminen tulee myös käsittää suhteellisena. Tässä asiakirjassa kuvatut laadun strategiset indikaattorit eivät voi täysin tyhjentävästi mitata taiteen perusopetuksessa toteutuvaa laatua. Strategiset indikaattorit ja niiden systemaattinen mittaaminen kuitenkin tuovat esiin kehityksen suuntia ja antavat tietoa taiteen perusopetuksessa tavoiteltavan laadun toteutumisesta. Laadun mittaamisen tavoitteena on näin varmistaa taiteen perusopetuksen strategisten tavoitteiden toivotun suuntainen kehitys sekä mahdollisuudet tarvittaessa tukea toimialaa tavoitteiden saavuttamisessa.

3.1 Keskeiset käsitteet

Laadun arviointiin liittyvien käsitteiden määrittäminen ei ole yksiselitteistä. Indikaattoreiden ja mittareiden määrittelyssä vallitsee moninaisia käytäntöjä ja erilaisia koulukuntia. Taiteen perusopetuksen laatutyöhön kytkeytyvät keskeiset käsitteet on määritelty alla.

Taiteen perusopetuksen laatutyön keskeiset käsitteet

Taiteen perusopetuksen laatutyö

Taiteen perusopetuksen laadun määrittämisen, mittaamisen ja arvioinnin kehittäminen. Konkreettista toimintaa, jossa koulutusmuodon laatua määritellään, ylläpidetään ja kehitetään. Jakaantuu strategiseen ja pedagogiseen laatutyöhön.

Taiteen perusopetuksen viitearkkitehtuuri

Koulutusmuodon julkinen ja päivittyvä dokumentti ja kehittämisen työkalu, joka kuvaa koulutusmuodon tavoitetilan tulevaisuudessa. Viitearkkitehtuuri kokoaa yhteen ja jäsentää koulutusmuodon kannalta olennaista tietoa, kuten toimijoita ja niiden vuorovaikutusta, palveluita ja niihin liittyviä prosesseja sekä strategioita ja kyvykkyksiä. Taiteen perusopetuksen strategisten tavoitteiden kehittämisen konteksti, joka koostuu kolmesta kokonaisuudesta: strategisesta arkkitehtuurista, toiminta-arkkitehtuurista ja tietoarkkitehtuurista.

Taiteen perusopetuksen strategiset tavoitteet

Koulutusmuodon laadun osatekijöitä. Strategiset tavoitteet kattavat taiteen perusopetuksen laadun ulottuvuudet. Tavoitteiden kokonaisuus kuvaa taiteen perusopetuksen strategisen kehittämisen tavoitetilan. Strategisten tavoitteiden lähtökohtana ja perustana on taiteen perusopetuksen lainsäädäntö ja opetussuunnitelman perusteet. Strategiset tavoitteet kuvastavat koulutusmuodon laadun kehittämisen ajankohtaisia suuntia, jotka on tunnistettu taiteen perusopetuksen viitearkkitehtuurissa kuvatuissa keskeisissä strategioissa, selvityksissä ja tutkimuksissa sekä uusimmissa taidekasvatusalan visioissa, tiedonkeruissa ja tulevaisuusraporteissa. Strategisille tavoitteille kuvataan laadun indikaattoreita.

Indikaattori

Toimintaan tai tuloksiin suhteutettu laadullinen tai määrällinen mittari. Indikaattori voi kuvata kohteen ominaisuutta, tilaa, tasoa tai muutoksia, ja se toimii siten mittamisen ja vertailun perustana. Indikaattori on konkreettinen ja todennettavissa oleva kuvaus tai luku toiminnan tavoiteltavista ominaisuuksista.

Taiteen perusopetuksen strateginen indikaattori

Luku tai kuvaus, joka soveltuu taiteen perusopetuksen strategisen tavoitteen kehittymisen seurannan mittariksi, esimerkiksi "Oppilaitosten koko oppilasmäärissä mitattuna" tai "Niiden kuntien määrä, joissa on käytössä pysyvä maksuhojennuskäytäntö".

Taiteen perusopetuksen pedagoginen indikaattori

Opetussuunnitelman perusteista johdettu laatu kuvaus, joka tiivistää taiteen perusopetuksen keskeisiä ja tavoiteltavia ominaisuuksia hallittavampaan muotoon. Työkalu, jonka todentumisen tasoa voidaan arvioida oppilaitosten oman toiminnan itsearvioinnilla. Esimerkiksi "Opetus kannustaa vaikuttamaan omaan elinympäristöön taiteen keinoin".

Tiedonkeruu

Tiedon keräämisen menetelmä tai väline, joilla saadaan tietoa indikaattorin todentamisen tasosta. Voi olla esimerkiksi rekisteri, tilasto tai erillisselvitys, kyselylomake tai haastattelu.

Muutostekijä

Yhteiskunnallinen kehityssuunta ja megatrendi, joka on laajavaikutteinen ja koostuu useista ilmiöistä. Muutoksen suuri kehityslinja, joka tapahtuu globaalilla tasolla ja jonka ennustetaan jatkuvan samansuuntaisena. Taiteen perusopetusta koskettavia keskeisiksi tunnistettuja muutostekijöitä ovat esimerkiksi väestö- ja ikärakenteen muutos, eriarvoisuuden kasvu, tieteen, teknologian ja talouden kehitys, työn murros sekä ilmastonmuutos ja luontokato.

Saatavuus

Koulutuksen tarjonnan toteutumista siten, että mahdollisimman moni ihminen asuinpaikastaan riippumatta voi osallistua koulutukseen. Saatavuus liittyy erityisesti oppilaitosten alueelliseen jakautumiseen ja siihen, kuinka tasavertaisesti mahdollisuudet taiteen perusopetukseen osallistumiseen toteutuvat. Toisaalta digitaaliset oppimisympäristöt voivat lisätä koulutuksen alueellista saatavuutta oppilaitosten fyysisestä sijoittumisesta riippumatta.

Saavutettavuus

Koulutuksen yhteydessä käytettynä tarkoittaa tyypillisesti tasa-arvoisia mahdollisuuksia päästä koulutuksen pariin. Saavutettavuuden parantamisessa on kyse osallistumisen esteiden tunnistamisesta ja purkamisesta. Osallistumisen esteet voivat liittyä esimerkiksi fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen tai kielelliseen saavutettavuuteen. Saavutettavuus liittyy myös oppilaitosten digitaalisten palveluiden ja alustojen suunnitteluun ja hyödyntämiseen siten, että mahdollisimman moni ihminen kykenee käyttämään niitä mahdollisimman vaivattomasti.

Taiteen perusopetuksen ohjausjärjestelmä

Järjestelmä, jonka tarkoituksena on varmistaa koulutusmuodon tasa-arvo ja laatu sekä yhdenvertaiset edellytykset oppimiselle, osaamiselle ja kulttuuriselle osallisuudelle. Taiteen perusopetusta annetaan ohjausjärjestelmän mukaan, jonka osia ovat 1) laki (633/1998) ja asetus (813/1998) taiteen perusopetuksesta 2) Opetushallituksen määräys taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista ja 3) koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma.

Taiteen perusopetuksen oppilaitostyyppi

Taiteen perusopetuksen järjestämisen muoto, johon liittyy koulutuksen järjestäjätaho sekä rahoitusmuoto. Oppilaitostyyppinä ovat taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaiseen valtiosuuden piirissä olevat oppilaitokset, vapaan sivistystyön opetustuntikohtaisen valtiosuuden piirissä olevat oppilaitokset sekä oppilaitokset, jotka eivät saa opetustuntikohtaista valtiosuutta.

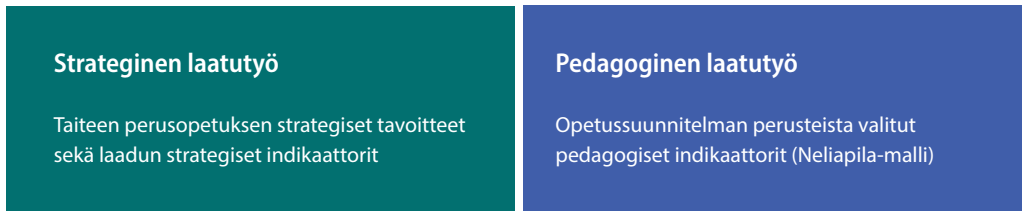
Taiteen perusopetuksen opintojen perustaso

Synonyymi opintotasolle. Molempien oppimäärien opinnot muodostuvat kahdesta erilaajuisesta perustasosta. Laaja oppimäärä (1 300 opetustuntia) muodostuu perusopinnoista (800 opetustuntia) ja syventävistä opinnoista (500 opetustuntia). Yleinen oppimäärä (500 opetustuntia) muodostuu yhteisistä opinnoista (300 opetustuntia) ja teemaopinnoista (200 opetustuntia).

3.2 Strateginen ja pedagoginen laatutyö

Taiteen perusopetuksen laatutyötä on tehty opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen yhteistyönä vuodesta 2022 alkaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen tulossopimuksen 2020–2023 mukaisesti. Laatutyö muodostuu kahdesta kokonaisuudesta: opetus- ja kulttuuriministeriön johtamasta *strategisen tason laatutyöstä* sekä Opetushallituksen johtamasta *pedagogisesta laatutyöstä* (ks. kuvio 3).

Kuvio 3. Taiteen perusopetuksen laatutyö muodostuu strategisesta ja pedagogisesta kokonaisuudesta.

Strategiseen laatutyöhön ovat osallistuneet opetus- ja kulttuuriministeriöstä kulttuuriasianneuvokset Hanna Koskimies ja Laura Norppa sekä korkeakouluharjoittelija Liisa Maunu. Opetushallituksesta työskentelyyn osallistuivat opetusneuvokset Alma Muukka-Marjovuo, Tiia Hintsa ja Mikko Hartikainen, erityisasiantuntijat Tiia Luoma, Jaakko Jekunen ja Josefina Forsblom sekä projektityöntekijä Linda Kanninen. Työskentelyyn on lisäksi osallistunut johtava kokonaisarkkitehti Ari Rouvari Tieteen tietotekniikan keskus CSC:ltä.

Ydinryhmän lisäksi dokumenttia ovat kommentoineet muun muassa edustajat Taiteen perusopetusliitosta, Musiikkioppilaitos Moy ry:stä, Suomen Kuntaliitosta sekä Kansalaisopistojen liitosta. Lisäksi on kuultu opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen sekä Kansallisen koulutuksen arviointikeskus Karvin asiantuntijoita.

Opetushallituksen pedagogisen laatutyön työryhmässä on laadittu taiteen perusopetuksen oppilaitoksille suunnattuja pedagogisia indikaattoreita eli laatukuvauksia, jotka perustuvat Opetushallituksen vuonna 2017 päättämiin taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Pedagogisten indikaattorien valintaa on tehty strategisen laatutyön viitoittamana. Työskentelyssä on tuotettu pedagogiset indikaattorit sisältävä Neliapila-malli. Neliapila-malli on työkalu taiteen perusopetuksen oppilaitoksille ja koulutuksen järjestäjille oman toiminnan arviointiin ja kehittämiseen. Edellisten, vuosina 2002 ja 2005 päätettyjen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta tuotettiin vuonna

2012 opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama ja Taiteen perusopetusliiton laatima Virvatuli-malli. Virvatuli-malli on viitoittanut tietä vuoden 2023 loppuun mennessä julkaitavalle Neliapila-mallille, joka perustuu uusimpiin laajan ja yleisen oppimäärän perusteisiin 2017.

Opetushallituksesta pedagogiseen laatutyöhön ovat osallistuneet työn etenemisestä ja koordinoinnista vastannut opetusneuvos Alma Muukka-Marjovu, työtä johtanut Lukio-koulutus, vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus -yksikön päällikkö opetusneuvos Petri Lehikoinen sekä opetusneuvokset Mikko Hartikainen, Minna Harmanen, Tiia Hintsa, Matti Pietilä ja undervisningsråd Pamela Granskog, erityisasiantuntijat Tiia Luoma ja Jaakko Jekunen sekä projektityöntekijä Linda Kanninen. Lisäksi työtä konsultoi arviointineuvos Janniina Vlasov Kansallisesta koulutuksen arviointikeskus Karvista.

3.3 Pedagogisen laadun tarkastelun tasot

Laadukas pedagogiikka on taiteen perusopetuksen ydintä niin strategisella kuin käytännön tasolla. Taiteen perusopetukselle on määritelty viisi strategista tavoitetta. Yksi tavoitteista on ”Taiteen perusopetus on pedagogisesti laadukasta”. Tälle strategiselle tavoitteelle kuvataan pedagogiikan strategisia indikaattoreita (ks. tarkemmin luku 5.1 sekä tietoläättikko s. 38). Ne ovat mittareita, joiden todentumisen tasoa voidaan useimmiten tarkastella määrällisesti. Pedagogiikan strategiset indikaattorit ovat luonteeltaan konkreettisia ja tarkkarajaisia.

Pedagogisen laatutyön osana määritellään pedagogisen laadun arviointiin tarkoitettujen ja opetussuunnitelman perusteisiin pohjautuvat pedagogiset indikaattorit, joiden avulla pedagogisen laadun toteutumisen seuranta syvennetään. Pedagogiset indikaattorit ovat opetussuunnitelman perusteista johdettuja laatukuvauksia, joiden todentumisen tasoa voidaan tarkastella laadullisesti. Laatukuvaukset ovat luonteeltaan kuvailevia ja laaja-alaisia, ja niiden tavoitteena on, että oppilaitos saavuttaa itsearviointin avulla kvalitatiivista tietoa oman toiminnan ja pedagogiikan laadusta.

Kahden eri tason pedagogista laatua kuvaavat indikaattorit poikkeavat toisistaan siinä, miten ja millaista tietoa niiden kautta voidaan saada ja kenen käyttöön saatava tieto on ensisijaisesti tarkoitettu.

Pedagogiikan strategisten indikaattorien toteutumisen tasoa mitataan, jolloin tavoitellaan enimmäkseen määrällistä tietoa, joka mahdollistaa koulutusmuodon pedagogisen laadun kehityssuuntien kvantitatiivisen seurannan. Kuitenkaan kaikkia pedagogiikan strategisia indikaattoreita ei ole mahdollista mitata ainoastaan kvantitatiivisesti. Osa tiedonkeruista mahdollistaa myös laadullisen tarkastelun. Tällaisia tiedonkeruita ovat esimerkiksi

erillisselvitykset, joissa yhdistyvät määrällinen ja laadullinen tarkastelu. Pedagogiikan strategiset indikaattorit ovat tarpeellisia ennen kaikkea taiteen perusopetuksen koulutuksen järjestäjien sekä laajemmin hallinnon, johtamisen ja ohjauksen näkökulmista.

Opetussuunnitelmaan perustuvien pedagogisten indikaattorien toteutumisen tasoa arvioidaan osana oppilaitosten lakisääteistä itsearviointia, jolloin tavoitellaan laadullista seurantatietoa taiteen perusopetuksen pedagogiikan keskeisten ja tavoiteltavien piirteiden toteutumisesta. Pedagogiset indikaattorit on suunnattu ensisijaisesti taiteen perusopetuksen oppilaitoksille pedagogisen toiminnan itsearvioinnin ja kehittämisen apuvälineeksi.

Taiteen perusopetuksen pedagogiikkaa koskevien indikaattoreiden kahta eri tasoa kuvataan kuviossa 4. Lisäksi kuviossa 4 esitellään kahden eri tason indikaattoreita.

Kuvio 4. Taiteen perusopetuksen strategista tavoitetta ”Taiteen perusopetus on pedagogisesti laadukasta” tarkastellaan laatutyössä kahdesta eri näkökulmasta. Esimerkkejä pedagogisen laadun strategisista indikaattoreista ja opetussuunnitelmaan perustuvista pedagogisista indikaattoreista.

4 Systemaattisen tiedonkeruun malli ja tietotarpeet

Osana strategista laatutyötä on vahvistunut käsitys siitä, että taiteen perusopetuksen laadun vahvistamiseksi olennaista on kehittää systemaattisen tiedonkeruun malli eli kokonaissuunnitelma siitä, miten ja miltä taholta tietoa kerätään, mikä taho tietoa kerää ja mihin tietotarpeeseen kerättävä tieto vastaa. Lisäksi on määritettävä, miten usein mitään tietoa tarvitaan. Systemaattisen tiedonkeruun malli koostuu useista harkituista tiedonkeruista, jotka toistuvat tarkoituksenmukaisiksi katsotuin väliajoin.

Strategisia indikaattoreita koskevan tiedon keräämiseksi nykyisiä tiedonkeruita olisi osittain tarkennettava ja laajennettava. Lisäksi olisi tarpeellista luoda kokonaan uusia tiedonkeruita, joista keskeisin olisi koko taiteen perusopetuksen toimialan kattava ja muutaman vuoden välein toteutettava tiedonkeruu. Tiedonkeruu olisi mahdollista toteuttaa aikaisintaan vuonna 2024, jolloin Tilastokeskuksen oppilaitosrekisteri tulee kattamaan koko taiteen perusopetuksen oppilaitoskentän.

On myös tarpeen pohtia, mitä tilastoja taiteen perusopetuksesta voitaisiin tuotettavien tiedonkeruiden pohjalta tuottaa esimerkiksi opetushallinnon tilastopalvelu Vipuseen. Vipusen tilastot perustuvat pääosin Tilastokeskuksen, opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen keräämiin tietoihin ja rekistereihin.

Tavoitteena on vakiinnuttaa taiteen perusopetuksen systemaattisen tiedonkeruun malli aiemmin esitellyn jatkuvan kehittämisen ajattelun mukaisesti (ks. kuvio 2) aikajanelle, jonka pituudeksi on määritelty 10 vuotta. Tarkoituksena on, että systemaattisen tiedonkeruun malli parantaisi taiteen perusopetusta koskevan tiedon keräämiseen liittyvää ennakoitavuutta ja vähentäisi tiedonkeruusiin liittyviä päällekkäisyyksiä. Erityisesti jälkimmäisen tavoitteen toteutuminen edellyttää jatkokeskusteluja ja koordinoitua yhteistyötä esimerkiksi kuntien ja muiden alueellisia tiedonkeruita toteuttavien tahojen kanssa.

Taulukossa 1 on esitetty sellaiset taiteen perusopetusta koskevat tiedonkeruut, joita voidaan pitää jo vakiintuneina ja jotka luovat keskeisen perustan taiteen perusopetuksen strategisen laadun mittaamiselle. Taiteen perusopetuksen nykyisiä tiedonkeruita yhdistää se, että ne koskevat pääsääntöisesti opetustuntikohtaisen valtiosuuden piirissä olevia toimijoita. Opetustuntikohtaisen valtiosuuden ulkopuolisista toimijoista ei ole toistaiseksi ollut olemassa ajantasaista valtakunnallista rekisteriä. Oppilaitoskentän kansallista kokonaisuutta ja oppilaitoksissa toteutuvaa taiteen perusopetusta on kartoitettu lähinnä useamman vuoden välein toistuvien erillisselvityksin.

Taiteen perusopetuksen tiedonkeruita ja tietopohjaa on esitelty aiemmin luvussa 2. Taiteen perusopetuksesta on tehty erillisselvityksiä, joista monissa on myös tehty ehdotuksia jatkoselvitystarpeista. Tulevaisuudessakin on joustavasti pohdittava, millaisia erillisselvityksiä taiteen perusopetuksesta tarvitaan. Selvitykset voivat olla lähtöisin ajankohtaisista

painotuksista, kuten hallitusohjelmasta tai muusta yhteiskunnallisesta tarpeesta. Esimerkiksi koronapandemian aikana haluttiin selvittää erityisesti opettajien ja oppilaiden hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä.

Taulukko 1. Taiteen perusopetuksen keskeiset tiedonkeruut.

Kyselytiedonkeruut	
Tilastokeskus: Opettajat ja rehtorit Suomessa -tiedonkeruu	kolmen vuoden välein
THL: Kulttuurin TEAviisari -tiedonkeruu	kahden vuoden välein
Opetushallituksen perustiedonkeruu	vuosittain
Opetushallituksen kustannus- ja suoritettiedonkeruu	vuosittain
Kuntien omat, alueelliset kyselytiedonkeruut	vuosittain, vaihtelevasti
<i>Tilastokeskus: Taiteen perusopetuksen tiedonkeruu</i>	<i>alustavasti suunnitteilla</i>
Tietovarannot	
CSC: Oiva-järjestämislupal palvelu	jatkuvasti päivittyvä
OPH: Koski-tietovaranto	jatkuvasti päivittyvä
OPH: ePerusteet-palvelu	jatkuvasti päivittyvä
<i>Tilastokeskus: Taiteen perusopetuksen oppilaitosrekisteri</i>	<i>työn alla, vuodesta 2024 lukien, vuosittain päivittyvä</i>
Erillisselvitykset	
OPH: Taiteen perusopetuksen tila	vuosina 2009 ²³ ja 2020 ²⁴
Karvi: Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden ja pedagogiikan toimivuus	viimeksi vuonna 2012 ²⁵

Systemaattisen tiedonkeruun mallin kautta pyritään luomaan kehys taiteen perusopetusta koskevan keskeisen, valtakunnallisen ja säännönmukaisesti tarpeellisen perustiedon keräämiseksi. Mallia on visualisoitu kuviossa 5. Kuvioon on merkitty vain olemassa olevat vakiintuneet tiedonkeruut sekä vasta alustavasti suunnitteilla oleva, mutta jo merkittäväksi tiedon lähteeksi kehitymässä oleva uusi Tilastokeskuksen tiedonkeruu. Esitetty

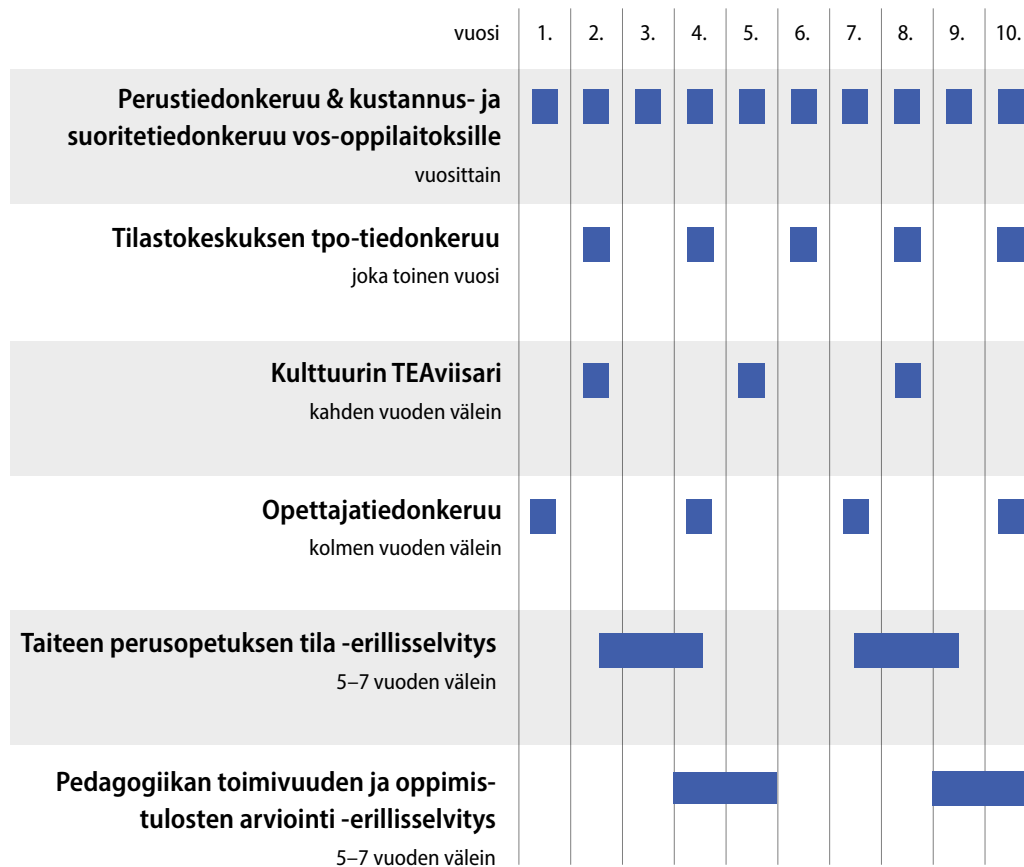
23 Koramo 2009.

24 Luoma 2020.

25 Tiainen ym. 2012.

malli on siis muuttuva ja päivittyvä. Mahdollisesti tulevaisuudessa vakiintuvia tiedonkeruita voi syntyä esimerkiksi valtionavustusten kehittämis- ja digitalisaatiohankkeen kautta. Myös esimerkiksi Kulttuurin kuntatietohanke KULTTI, Kulttuuria kaikille -tiedonkeruu sekä kulttuuritiloja koskeva tiedonkeruu voisivat mahdollisesti olla tulevaisuudessa vakiintuvia tiedonkeruita.

Kuvio 5. Taiteen perusopetuksen systemaattisen tiedonkeruun malli, jonka kestoksi on määritetty 10 vuotta.

5 Taiteen perusopetuksen strategiset tavoitteet ja strategiset indikaattorit

Perustan taiteen perusopetuksen strategisille tavoitteille luovat koulutusmuotoa koskeva keskeinen lainsäädäntö, taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet, keskeiset kansalliset strategiat ja visiot, tutkimukset, viimeaikaiset selvitykset sekä taiteen perusopetusta koskeva ajantasaisin tieto. Strategiset tavoitteet ovat laaja-alaisia kokonaisuuksia ja kytkeytyvät monilta osin toisiinsa. Yksittäisen strategisen tavoitteen suuntaan eteneminen edistää useimmiten myös muiden strategisten tavoitteiden saavuttamista.

Strategisella laatutyöllä pystytään seuraamaan laadun kehittymistä taiteen perusopetuksen strategisen tason näkökulmasta. Strategiset tavoitteet on valittu siten, että niistä jokaiselle voidaan muodostaa selkeästi jäsennettävä ja mitattavissa oleva indikaattorien kokonaisuus. Esimerkiksi taiteen perusopetuksen rahoitusta koskeva strateginen tavoite on nostettu omaksi erilliseksi tavoitteekseen, eikä sitä ole sisällytetty toimialan rakenteita koskevaan strategiseen tavoitteeseen.

Taiteen perusopetuksen strategisiksi tavoitteiksi on tunnistettu seuraavat:

- Taiteen perusopetus on pedagogisesti laadukasta.
- Taiteen perusopetuksen saatavuus ja saavutettavuus toteutuvat yhdenvertaisesti.
- Taiteen perusopetuksen tietopohja vahvistuu ja tietoa hyödynnetään laaja-alaisesti.
- Taiteen perusopetuksen rakenteet vastaavat joustavasti yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin.
- Taiteen perusopetuksen rahoitus tukee taiteen perusopetuksen laatua ja uudistumista.

Kullekin strategiselle tavoitteelle on kuvattu laadun indikaattoreita, jotka ovat enimmäkseen määrällisiä ja joiden kehittymistä on mahdollista seurata systemaattisesti. Osa strategisista indikaattoreista sisältää myös laadullista arviointia.

Strategisten tavoitteiden näkökulmasta indikaattorit tuottavat mitattavaa tietoa ja kertovat tavoitteiden kehityksen suunnasta. Niitä ei ole tarkoitettu yksinään määrittelemään koko laadukasta taiteen perusopetusta, eivätkä ne täysin tyhjentävästi pysty todentamaan taiteen perusopetuksen kautta syntyvää laatua ja merkityksellisyyttä.

Moni yksittäinen indikaattori kuvaa osaltaan useamman strategisen tavoitteen kehittymistä. Esimerkiksi indikaattori *yksilöllistettyjen oppimäärien määrän* seuraaminen kertoo oppilaille kohdennetun erityisen tuen määrästä, joka osaltaan kertoo yksilön näkökulmasta laadukkaan ja joustavan pedagogiikan toteuttamisesta. Toisaalta indikaattori kytkeytyy myös taiteen perusopetuksen *yhdenvertaista saatavuutta ja saavutettavuutta* koskevaan strategiseen tavoitteeseen todentamalla erilaisten oppilaiden tarpeiden

huomioimisesta ja osallistumisesta opetukseen. Kukin indikaattoreista on esitelty sen strategisen tavoitteen yhteydessä, jonka kehittymisen tasoa kyseessä oleva indikaattori *parhaiten* kuvaa.

Alaluvuissa 5.1–5.5 on esitelty tarkemmin laadukkaan taiteen perusopetuksen viisi strategista tavoitetta ja niihin liittyvät indikaattorit. Asiakirjan lopusta löytyvät indikaattoreita koskevat tarkemmat liitetaulukot. Taulukoissa on esitetty kuhunkin strategiseen tavoitteeseen kytkeytyvät indikaattorit, kunkin indikaattorin tiedon lähde²⁶, tiedonkeruun tapa ja ehdotus tiedonkeruun toteuttajaksi sekä tiedonkeruun sykliksi. Lisäksi taulukoissa on merkitty, onko kyseessä kokonaan uusi tiedonkeruu, nykyisen tiedonkeruun tarkennus tai lisäys vai jo olemassa oleva tiedonkeruu.

5.1 Taiteen perusopetus on pedagogisesti laadukasta

Taidekasvatusta on verrattu muun muassa tutkimusmatkaksi, johon osallistuvat sekä kasvattaja että kasvatettava.²⁷ Taiteen perusopetuksen strategisen kehittämisen ytimessä onkin pedagogiikka, joka todentuu ennen kaikkea opettajan ja oppilaan välisessä vuorovaikutuksessa sekä oppilaitoksen toimintakulttuurissa, opetuskäytännöissä ja oppimisympäristöissä opetusmateriaaleineen, laitteineen ja välineineen. Taiteen perusopetuksen pedagogiikkaan liittyvät opettajien ohella myös muut asiantuntijat ja toimijat, kuten oppilaitoksen ulkopuoliset yhteisöt ja sidosryhmät sekä oppilaitoksen johto.

Taiteen perusopetuksen yhtenä tehtävänä on rakentaa kestävää tulevaisuutta taiteen keinoin. Taiteenalan opetuksessa vahvistetaan oppilaan omaehtoisen ilmaisun, tulkinnan ja arvottamisen taitoja. Opinnot tukevat oppilaiden luovan ajattelun ja osallisuuden kehittymistä. Oppilas nähdään uteliaana, itsenäisenä toimijana. Opetuksen lähtökohtana ovat kullekin taiteen alalle ominaiset tiedon tuottamisen ja esittämisen tavat. Taiteeseen sisältyvät eettisyyden, esteettisyyden ja ekologisuuden kysymykset ohjaavat pohtimaan ja arvioimaan, mikä elämässä on merkityksellistä ja arvokasta. Taiteen tekemistä voidaan rikastaa, kehittää ja laajentaa tietoisella ja tavoitteellisella kasvatustyöllä. Parhaimmillaan laadukas taiteen perusopetus tuottaa oppimisen iloa sekä rohkeutta ja resilienssiä elämän mukanaan tuomien haasteiden kohtaamisessa.

26 Tiedon lähteellä tarkoitetaan tiedon haltijaa, joka ei välttämättä ole tiedon tuottamisen vastuutaho. Esimerkiksi useissa tapauksissa tiedon haltijana on oppilaitos ja vastuutahona koulutuksen järjestäjä.

27 Varto 2001.

Pedagogisen laadun toiminnallisen tason tueksi on tehty pedagogista laatutyötä, jonka osana on määritelty pedagogiset indikaattorit oppilaitosten tueksi. Tässä asiakirjassa esitellyssä strategisessa laatutyössä on kuvattu *pedagogiikan strategisia indikaattoreita*, jotka esitetään kootusti tietolaatikossa s. 38. Arvioitaessa taiteen perusopetuksen laadukasta pedagogiikkaa kokonaisuutena on olennaista tarkastella sekä strategisen että toiminnallisen tason laatua.

5.1.1 Osaamisen synnyttämä hyvän kierre

Laadukkaan pedagogiikan yksi edellytys on *ammattitaitoinen ja muodollisesti kelpoinen henkilöstö, joka arvioi ja kehittää osaamistaan*. Henkilöstön kelpoisuudesta säädetään asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista.²⁸ Asetuksessa on säädetty erikseen yleisen ja laajan oppimäärän opettajien sekä rehtoreiden kelpoisuuksista.

Opettajien ja rehtorien kelpoisuuksia, tehtävätyyppejä sekä ikä- ja sukupuolirakenteita eri koulutusasteilla on tarkasteltu Suomessa vuodesta 1999 lähtien osana kansallista opettajatiedonkeruuta. Taiteen perusopetus liitettiin tiedonkeruuseen vuonna 2019. Selvityksessä ilmeni, että taiteen perusopetuksen opettajien muodollinen kelpoisuusaste oli korkea: 95 prosenttia kyselyyn vastanneista opettajista täytti muodolliset kelpoisuusvaatimukset, eikä kelpoisuusasteessa tehtävätyypeittäin tarkastellen ollut juurikaan vaihtelua.²⁹

Muodollisen kelpoisuuden rinnalla myös henkilöstön oman osaamisen jatkuvaa kehittämistä voidaan pitää yhtenä pedagogiikan strategisena indikaattorina. Yhteiskunnan jatkuvassa muutoksessa on tärkeää huolehtia siitä, että kaikkien osaaminen on ajantasaista ja että osaaminen vastaa koulutusmuodon tarpeisiin. Opettajatiedonkeruun mukaan taiteen perusopetuksen opettajat osallistuivat täydennyskoulutukseen selkeästi perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opettajia vähemmän. Osallistumisen tasoa voivat osaltaan selittää haasteelliset ja vaihtelevat työajat, työt useissa toimipisteissä sekä henkilökohtaisen koulutus- ja kehittämissuunnitelman puuttuminen. Edellä mainittu suunnitelma löytyi keskimäärin 33 prosentilta kyselyyn vastanneelta taiteen perusopetuksen opettajalta vuonna 2018.³⁰ On tärkeää myös varmistaa, että täydennyskoulutustarjonta vastaa tarpeisiin, jotta osallistumisen taso voisi nousta.

28 Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 986/1998.

29 Opetushallitus, Raportit ja selvitykset 2021:6.

30 Opetushallitus, Raportit ja selvitykset 2021:6.

Pedagogiseen laatuun vaikuttaa *opetustapa*. Näkökulma liittyy esimerkiksi kulloinkin tarkoituksenmukaiseen opetusmuotoon, kuten ryhmä- tai yksilöopetukseen. On tärkeää huomioida, että tarkoituksenmukaisen opetusmuodon valintaan vaikuttaa keskeisesti esimerkiksi taiteenala ja opintotaso. Eri taiteissa on omat traditionsa ja käytäntönsä sen suhteen, kuinka taiteenalan opetusta järjestetään. Ryhmä- ja yksilöopetuksen määrän taiteenalakohdainen kehittyminen tulee tehdä näkyväksi, jotta tunnistetaan kehityksen suuntia ja varmistetaan, että myös tulevaisuudessa esimerkiksi väestörakenteen muuttuessa opetusta on mahdollista toteuttaa laadukkaasti ja tarkoituksenmukaisin tavoin.

Opetustapaan sisältyy *opetuksen eriyttäminen*. Eriyttäminen liittyy pedagogisiin ratkaisuihin, jotka huomioivat oppilaiden erilaiset tarpeet. Se voi olla opetuksen kohtuullista mukauttamista oppilaan oppimisen edellytyksiä vastaavaksi tai esimerkiksi erilaisten vahvuuksien huomioimista pedagogiikassa. Oppimäärää on myös opetussuunnitelman perusteissa määrättyllä tavalla mahdollista yksilöllistää vastaamaan oppilaan opiskelu- ja oppimisedellytyksiä. Yksilöllistettyjen oppimäärien määrä kertoo strategisella tasolla taiteen perusopetuksen pedagogisen laadun kehityksen suunnasta erityisesti pedagogiikan saavutettavuuden näkökulmasta. Osallistumisen esteiden purkaminen ja pedagogisen toiminnan mukauttaminen luo edellytyksiä taiteenalan osaamisen edistämiseksi yhdenvertaisemmin.

Moninaisuuden huomioiminen opetuksessa on nostettu pedagogisessa laatutyössä omaksi indikaattoriksi ja sitä tulee arvioida myös strategisesta näkökulmasta. Se sisältää esimerkiksi kulttuurisen ja sukupuolen moninaisuuden kunnioittamisen ja laajentuu myös esimerkiksi kulttuuriperinnön ymmärtämiseen moninaisena ja uudistuvana. Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti opetus rakentuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden kunnioitukselle.

Pedagogista laatua oppilaitoksissa todentaa *oppilaan opintojen kautta saavuttama osaamisen taso*. Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet on kuvattu osaamisperusteisesti, ja laaja oppimäärä on lisäksi sijoitettu kansallisessa tutkintojen ja osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä tasolle 3. Vuoden 2023 alusta lukien Koski-tietovarantoon on mahdollista tallettaa taiteen perusopetuksen opintosuoritustietoja. Tietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon on koulutuksen järjestäjille vapaaehtoista. Oppimäärän suorittaneiden määrän kehityksestä voidaan tehdä päätelmiä pedagogiikan toimivuudesta, koko oppimäärän opintoihin sitoutumisesta ja osaamisen keräytymisestä eri taiteenaloilla niiden toimijoiden osalta, jotka ovat tallentaneet tietoja Koski-tietovarantoon.

5.1.2 Jatkuvasti kehittyvä pedagogiikka

Pedagogisen toiminnan jatkuva kehittäminen on laadukkaan taiteen perusopetuksen keskiössä. Pedagogiikan toimivuutta ja kehittämistä voidaan arvioida sekä opetuksen että hallinnon eri tasoilla. Myös opetussuunnitelman perusteiden toimivuutta on tarpeen säännöllisesti arvioida ja kehittää.

Taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valtionosuuden piirissä olevat oppilaitokset voivat hakea valtionavustusta pedagogiseen kehittämiseen liittyviin hankkeisiin. Opetushallituksen myöntämien valtionavustusten tavoitteena on viime vuosina ollut pedagogiikan kehittyminen ja opetusmenetelmien monipuolistuminen esimerkiksi tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntämällä sekä taiteen perusopetuksen oppilaitosten yhteistyön lisääntyminen pedagogisessa kehittämisessä. Rahoitettuihin hankkeisiin on sisältynyt koulutuksen järjestäjien laaja-alaisia yhteishankkeita. Pedagogisiin kehittämishankkeisiin myönnettyjen avustusten kohdentumisen seuraaminen on hyödyllistä, sillä se auttaa valtionhallintoa tunnistamaan toimialan tahtotilaa ja pedagogisen kehittämisen tarpeita. Rahoituksen laadukasta kohdentumista voidaan myös tarkastella rahoituksen vaikuttavuuden näkökulmasta, kuten luvussa 5.5 esitetään.

Osana taiteen perusopetuksen pedagogista laatutyötä määritellyt pedagogiset indikaattorit on tarkoitettu oppilaitoksen pedagogisen laadunhallinnan, arvioinnin ja kehittämisen työkaluksi. Pedagogiset indikaattorit auttavat koulutuksen järjestäjää tunnistamaan sekä pedagogisen toimintansa vahvuuksia että kehittämisen kohteita, ja niitä voidaan käyttää apuna oppilaitosten itsearviointisuunnitelman laatimisessa. *Pedagogisten indikaattorien hyödyntämisen aste oppilaitoksissa* on yksi pedagogisen toiminnan kehittämistä kuvaava strateginen indikaattori.

Lisäksi strategisiksi indikaattoreiksi on tunnistettu *taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja pedagogiikan toimivuuden sekä oppimistulosten arviointi ja paikallisen opetussuunnitelman toimeenpanon arviointi taiteen perusopetuksessa*. Opetussuunnitelman perusteiden ja niihin perustuvan pedagogiikan toimivuuden sekä paikallisen opetussuunnitelman toimeenpanon säännöllisellä arvioinnilla voidaan saada käsitys pedagogiikan jatkuvan kehittämisen suunnasta pitkän aikavälin kehittämisen näkökulmasta. Edellä mainittuihin asioihin keskittyvät erillisselvitykset tulisi kulloinkin ajoittaa tarkoituksenmukaisesti suhteessa taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden laatimisen yhteyteen, jotta saatua tietoa voitaisiin myös parhaalla mahdollisella tavalla hyödyntää.

Koulutuksen arviointineuvosto Karvi toteutti selvityksen taiteen perusopetuksen opetus-suunnitelmien perusteiden ja pedagogiikan toimivuudesta opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta ensimmäistä kertaa vuonna 2012.³¹ Arviointikohteina olivat yleisen ja laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden ja taiteen perusopetuksen pedagogiikan toimivuus sekä oppilaitoksen itsearviointi, yhteistyö ja kehittäminen. Pedagogisen laadun ja osaamisen kehittymisen näkökulmasta arvioinnin kohteiksi olisi tarkoituksenmukaista lisätä myös opinnoissa saavutetut oppimistulokset.

Taiteen perusopetus on pedagogisesti laadukasta

Laadun strategiset indikaattorit:

- Muodollisesti kelpoisten opettajien ja rehtorien osuus taiteen perusopetuksessa
- Täydennyskoulutukseen tai asiantuntijavaihtoon osallistuvien opettajien ja rehtorien määrä taiteen perusopetuksessa
- Taiteen perusopetuksen oppimäärän (laaja/yleinen) suorittaneiden määrä
- Yksilöllistettyjen oppimäärien määrä taiteen perusopetuksessa
- Kulttuurisen moninaisuuden huomioiminen opetuksessa ja kielitietoisuuden opetuksen arviointi
- Yksilöopetukseen osallistuvien oppilaiden määrä taiteenaloittain/opintotasoittain taiteen perusopetuksessa
- Ryhmäopetukseen osallistuvien oppilaiden määrä taiteenaloittain/opintotasoittain taiteen perusopetuksessa
- Ryhmäopetuksen keskimääräiset ryhmäkoot taiteenaloittain/opintotasoittain taiteen perusopetuksessa
- Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja pedagogiikan toimivuuden sekä oppimistulosten arviointi
- Paikallisen opetussuunnitelman toimeenpanon arviointi taiteen perusopetuksessa
- Niiden oppilaitosten määrä, jotka hyödyntävät pedagogisia indikaattoreita toiminnassaan.

31 Tiainen ym. 2012.

5.2 Taiteen perusopetuksen saatavuus ja saavutettavuus toteutuvat yhdenvertaisesti

Taiteen perusopetuksen saatavuuteen ja saavutettavuuteen kytkeytyy laajasti eri näkökulmia, joita ovat muun muassa opetuksen alueellinen ja taiteenalakohtainen saatavuus ja saavutettavuus, eri väestöryhmien osallistumismahdollisuudet, opetuksen taloudellinen saavutettavuus sekä oppimisympäristöjen saavutettavuus.

Vuosina 2015–2021 toteutettu Taideyliopiston koordinoima kansallinen ArtsEqual-tutkimushanke selvitti tasa-arvon ja saavutettavuuden toteutumista taiteen ja taidekasvatuksen peruspalveluissa. Hankkeen loppuraportissa³² todetaan taiteen ja taidekasvatuksen rakenteiden kaipaavan uudistusta kaikille yhtäläisten osallistumismahdollisuuksien takaamiseksi. Esimerkiksi yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua taiteen perusopetukseen vaihtelevat taiteenaloittain, alueittain ja oppilaitoskohtaisesti. Taiteen perusopetuksen maksullisuuden vuoksi opetus on joidenkin lasten ja nuorten ulottumattomissa. Saavutettavuuden kysymykset liittyvät varallisuuden lisäksi myös esimerkiksi tietoon taiteen perusopetuksen opinnoista. Lisäksi osallistumista vaikeuttavat esimerkiksi fyysiset, sosiaaliset ja alueelliset esteet. Yhteiskunnan rakenteelliset ja kulttuuriset tekijät, kuten vallitsevat arvot ja normit, vaikuttavat taiteen perusopetuksen saavutettavuuden toteutumiseen. Myös aikuisten taiteen perusopetuksen saavutettavuus toteutuu vaihtelevasti.³³

Taiteen perusopetuksen kautta on mahdollista lisätä hyvinvointia sekä ehkäistä eriarvoistumisen kasvua ja syrjäytymistä. Koulutusmuodon tavoiteltavaan tulevaisuuden näkymään sisältyy kunnianhimoinen pyrkimys siihen, että jokaisella olisi mahdollisuus osallistua taiteen perusopetukseen riippumatta taloudellisesta, fyysisestä, sosiaalisesta, kulttuurisesta, kielellisestä tai alueellisesta taustasta. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää laaja-alaista toimijoiden välistä yhteistyötä. Lisäksi on tärkeää, että taiteen perusopetuksen saatavuuden ja saavutettavuuden kehittämisessä huomioidaan ja ennakoidaan yhteiskunnallisia muutostekijöitä, kuten väestörakenteen muutos. Saatavuuden ja saavutettavuuden edistäminen vahvistaa kulttuurista osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa, ja niiden kehittämisellä edistetään ihmisten kulttuuristen ja sivistyksellisten perusoikeuksien yhdenvertaista toteutumista.

Valtakunnallista tietoa taiteen perusopetuksen alueellisesta saatavuudesta on kerätty erilliselvityksin. Säännönmukaisesti kerättävää kansallista tietoa on tähän asti ollut saatavilla ainoastaan opetustuntikohtaisen valtiosuuden piirissä olevista oppilaitoksista ja

32 Ilmola-Sheppard ym. 2021.

33 Ilmola-Sheppard ym. 2021.

koulutuksen järjestäjistä. Yhteneväistä tietoa valtionosuuden ulkopuolisista toimijoista ei ole ollut kootusti saatavana, ja ymmärrys koulutusmuodon kokonaisuudesta, mukaan lukien saatavuuden ja saavutettavuuden näkökulmat, on ollut vajavainen.

Vuoden 2023 aikana päivittyvä Tilastokeskuksen oppilaitosrekisteri tarjoaa jatkossa ajantasaista ja päivittyvää kuvaa kaikista taiteen perusopetusta tarjoavista oppilaitoksista. Tämä mahdollistaa taiteen perusopetuksen koko kenttää koskevan tiedon tuottamisen huomattavasti nykyistä helpommin.

Keskeisiksi *opetuksen alueellista ja taiteenalakohtaista saatavuutta ja saavutettavuutta kuvaaviksi* indikaattoreiksi on tunnistettu seuraavat: Niiden kuntien määrä, joissa järjestetään taiteen perusopetusta; taiteen perusopetuksen eri taiteenalojen opetuksen alueellinen saatavuus kunnittain; taiteen perusopetuksen opetustuntien määrä taiteenaloittain, oppimäärittäin ja opintotasojen mukaan.

Eri väestöryhmien osallistumismahdollisuuksia koskeva näkökulma liittyy muun muassa taiteen perusopetukseen osallistuvien oppilaiden ikätasoon ja sukupuolijakaumaan sekä opetuksen kielitarjontaan. Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvatus arvoperustan mukaisesti opetuksessa edistetään sukupuolten tasa-arvoa sekä kunnioitetaan sukupuolen moninaisuutta. Taiteen perusopetuksen saatavuudesta ja saavutettavuudesta kertoo myös opetukseen osallistuvien määrän kehitys, jota voidaan tarkastella esimerkiksi eri taiteenalojen, opintotasojen ja oppimäärien mukaisesti jaoteltuna. Lisäksi on tarkoituksenmukaista seurata opetuksen kysynnän ja tarjonnan suhdetta alueellisesti ja taiteenalakohtaisesti. Kulttuurinen moninaisuus on tunnistettu erityisesti pedagogiikkaan liittyvissä indikaattoreissa.

Taiteen perusopetuksen tulee olla *taloudellisesti saavutettavaa*. Taiteen perusopetuslain (1998/633, 12 §) mukaan oppilailta voidaan periä opetuksesta kohtuullisia maksuja. Näkökulma kytkeytyy muun muassa maksuhojennus- ja vapaaoppilaspaikkakäytäntöihin sekä opetuksen hintaan. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttaman kuntien hyvinvointia ja terveyttä edistävää kulttuuritoimintaa tarkastelevan TEAviisarin (2019 & 2021) mukaan taiteen perusopetuksen vapaaoppilaspaikkojen saavutettavuus toteutuu vaihtelevasti. Noin 40 prosenttia oppilaitoksista tarjoaa vapaaoppilaspaikkoja ja noin 70 % maksuhojennuksia. Vapaaoppilaspaikkoja hakevista suurin osa, 87 prosenttia, saa paikan.³⁴ Opetuksen hintaa on selvitetty aiemmin muun muassa Opetushallituksen Taiteen perusopetuksen tilaa koskevien erillisselvitysten kautta. Vertailutietoa on siis jo nyt saatavana, ja

34 Luoma 2020.

tiedonkeräämistä on syytä jatkaa. Taloudellisen saavutettavuuden edistämiseksi keskeistä on tunnistaa ja hyödyntää myös laajemmin jo hyväksi havaittuja alueellisia yhteistyörakenteita ja malleja.

Oppimisympäristöjen saavutettavuuden näkökulmasta digitalisaatioon liittyvän kehityksen tarkasteleminen ja mittaaminen on tärkeää. Digitaalisuutta hyödyntämällä voidaan kehittää taiteen perusopetuksen alueellista saatavuutta ja opetukseen osallistumista asuinpaikasta riippumatta. Digitaalisuus lisää myös oppilaitosten välistä yhteistyötä. Digitaalisuuden suunnitelmallisesta hyödyntämisestä kertoo oppilaitosten digitaalisuussuunnitelmien määrä. Oppilaitos voi myös toteuttaa toiminnassaan kunnan digitalisaatiosuunnitelmaa tai kuntien ja koulutuksen järjestäjien yhteisiä suunnitelmia.

Koronapandemian myötä useiden toimijoiden digitaalinen kyvykkyys vahvistui. Opetukseen kehitettiin luovia etä- ja hybridimalleja, joista osa on jäänyt käyttöön. Opetus- ja kulttuuriministeriön kasvatuksen ja koulutuksen digitalisaation linjaukset julkaistiin keväällä 2023.³⁵ Visio on, että Suomi on maailman johtava kestävä digitalisaation kehittäjä ja hyödyntäjä kasvatuksessa, opetuksessa ja koulutuksessa vuonna 2027.

Digitaalisten järjestelmien ja -välineiden tarkoituksenmukaisen hyödyntäminen voidaan nähdä yhtenä vastauksena useisiin yhteiskunnan muutostekijöihin. Esimerkiksi koulutuksen alueellisen saatavuuden ja saavutettavuuden näkökulmasta etäopetuksen ja muiden digitaalisten ratkaisujen hyödyntäminen näyttäytyy olennaisena, ja niiden hyödyntämisen tarve linkittyy myös teknologian kehitykseen, työelämän murrokseen ja globalisaatioon. Lähtökohtaisesti taiteenalojen opiskelua ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista toteuttaa oppilaiden enemmistön kohdalla täysimääräisesti etäopetuksena. Fyysisten opetustilojen tulee olla tarkoituksenmukaisia ja turvallisia.

Lainsäädäntö³⁶ velvoittaa koulutuksen järjestäjää laatimaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelman enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Oppilaitoksella tulee myös olla suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Lisäksi on toivottavaa, että oppilaitoksessa on tehty saavutettavuus- ja esteettömyyskartoitus ja -suunnitelma.

Saatavuuteen ja saavutettavuuteen liittyviä strategisia indikaattoreita kuvataan tietolaatiossa s. 42.

35 Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:17.

36 Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta 1986/609; Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014.

Taiteen perusopetuksen saatavuus ja saavutettavuus toteutuvat yhdenvertaisesti

Laadun strategiset indikaattorit:

- Niiden kuntien määrä, joissa järjestetään taiteen perusopetusta
- Taiteen perusopetuksen eri taiteenalojen opetuksen alueellinen saatavuus kunnittain
- Taiteen perusopetuksen opetustuntien määrä taiteenaloittain/ oppimäärittäin/ oppilaitostyypeittäin/opetuskielen mukaan jaoteltuna
- Taiteen perusopetukseen osallistuvien määrä taiteenaloittain/ oppimäärittäin/ opintojen perustasojen mukaan jaoteltuna
- Taiteen perusopetukseen osallistuminen sukupuolittain/ iän mukaan jaoteltuna
- Taiteen perusopetuksen sisäänpääsyprosentti taiteenalakohtaisesti/ alueellisesti (hakeneiden/ oppilaaksi otettujen määrä)
- Opetuksen hinta oppilaalle: lukukausimaksun keskimääräinen suuruusluokka opintotasoin
- Niiden kuntien määrä, joissa on käytössä pysyvä maksuhojennuskäytäntö
- Niiden oppilaitosten määrä, joissa on käytössä pysyvä maksuhojennuskäytäntö
- Niiden kuntien määrä, joissa on käytössä pysyvä käytäntö, jolla kunta seuraa maksutta taiteen perusopetukseen osallistuneiden oppilaiden lukumäärää eli vapaaoppilaspaikkojen määrää
- Etä- tai lähiopetuksena toteutuneiden opetustuntien määrä
- Fyysisten ja digitaalisten oppimisympäristöjen turvallisuus/ esteettömyys
- Niiden oppilaitosten määrä, joissa on laadittu saavutettavuus- ja esteettömyyskartoitus
- Niiden oppilaitosten määrä, joissa on käytössä digitalisaatiosuunnitelma

5.3 Taiteen perusopetuksen tietopohja vahvistuu ja tietoa hyödynnetään laaja-alaisesti

Teknologinen kehitys on nopeaa ja yhteiskunnan tietovarannot kasvavat ennennäkemättömällä vauhtia. Tämä edellyttää uusia tapoja hyödyntää saatavilla olevaa tietoa yhteiskunnan parhaaksi.

Taiteen perusopetus koulutuspolitiikan sekä taide- ja kulttuuripolitiikan rajapinnassa on osin vaikeasti hahmotettava kokonaisuus. On tärkeää, että yhteiskunnan eri tasoilla tunnustetaan taiteen perusopetus sekä osana suomalaista koulutusjärjestelmää että keskeisenä tekijänä kulttuurin perustan ja jatkuvuuden vahvistamisessa.

Laadukkaan taiteen perusopetuksen yksi strategisista tavoitteista on taiteen perusopetusta koskevan tietopohjan vahvistaminen ja saavutetun tiedon laaja-alainen hyödyntäminen. Luotettavaa, relevanttia ja kaikille avointa tietoa on tuotava saataville nykyistä enemmän ja sen on oltava hyödynnettävissä yhteiskunnan eri aloilla. Tiedon nykyistä laaja-alaisempi hyödyntäminen edistää uuden tiedon syntymistä. Lisäksi se vahvistaa paitsi taiteen perusopetuksen laatua, toimintaedellytyksiä ja vaikuttavuutta myös kulttuurin perustaa ja jatkuvuutta.

Taiteen perusopetuksessa tietoa kertyy monella tasolla. Opetuksessa ja oppilaitoksen toiminnassa syntyy merkityksellistä kokemustietoa ja niin sanottua hiljaista tietoa, joiden mittaaminen on vaikeaa. Tietopohjan vahvistaminen ja tietovarantojen hyödyntämisen lisääminen edellyttävät tietopohjaa kuvaavien indikaattorien seuranta. Tiedontuotannon koordinointi ja tietojen yhteentoimivuuden edistäminen on tärkeää.

Taiteen perusopetuksen viitearkkitehtuurityö on osaltaan vahvistanut taiteen perusopetuksen tietopohjaa kuvaamalla koulutusmuodon kokonaisuuden ja tulevaisuuden kehittämisen suuntia. Viitearkkitehtuurin laaja-alainen hyödyntäminen olisi toivottavaa ja sen käyttöönottoa kunnissa ja oppilaitoksissa on tuettu vuosina 2022–2023 opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen toimesta.

Taiteen perusopetuksen osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen edellytykset parantuvat vuoden 2023 alusta lukien, kun opintosuoritustietojen tallentaminen kansalliseen Koski-tietovarantoon mahdollistui. Tietojen kirjaaminen on oppilaitoksille vapaaehtoista. Ennen lakimuutosta julkaistun selvityksen mukaan 75 prosenttia kyselyyn vastanneista taiteen perusopetusoppilaitoksista ilmoitti ryhtyvänsä tallentamaan opintosuoritustietoja

Koski-tietovarantoon, mikäli se tulisi mahdolliseksi.³⁷ Koski-tietovarantoon kirjatut tiedot luovat edellytyksiä tietoperustan vahvistumiselle ja tiedon hyödyntämiselle. Tietojen kirjaaminen tietovarantoon tulee toivottavasti olemaan aktiivista.

Taiteen perusopetuksen oppilaitokset laativat opetussuunnitelman perusteiden pohjalta paikallisen opetussuunnitelman, joka muodostaa perustan opetukselle ja toimintakulttuurille. Paikallinen opetussuunnitelma on mahdollista tehdä Opetushallituksen ylläpitämässä sähköisessä ePerusteet-palvelussa. Tällä hetkellä taiteen perusopetuksen paikallisia opetussuunnitelmia löytyy palvelusta vain muutamia. Palvelu kokoaa yhteen paikallisia opetussuunnitelmia ja toimii myös informaatio-ohjauksen välineenä, sillä se tarjoaa paikallisen opetussuunnitelman laatimiseen valmiin rakennemallin. Opintosuoritustietojen kirjaaminen Koski-tietovarantoon edellyttää opetussuunnitelman viemistä ePerusteet-palveluun, joten asiat kytkeytyvät toisiinsa ja niiden kehittymisen seuraaminen on tunnistettu myös tietopohjaa koskevissa laadun strategisissa indikaattoreissa tietolaatikossa s. 44.

Taiteen perusopetuksen tietopohja vahvistuu ja tietoa hyödynnetään laaja-alaisesti

Laadun strategiset indikaattorit:

- Viitearkkitehtuurin käyttöaste kunnissa
- Koski-tietovarantoon opintosuoritustietoja tallentavien oppilaitosten määrä
- Paikallisten (ajantasaisten) opetussuunnitelmien määrä ePerusteet-palvelussa

5.4 Taiteen perusopetuksen rakenteet vastaavat joustavasti yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin

Laadukkaan taiteen perusopetuksen yksi edellytys ovat toimivat rakenteet, joiden tulee vastata joustavasti yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin. Taidekasvatus, taide ja kulttuuri uudistavat osaltaan yhteiskuntaa. Näin myös taiteen perusopetuksen ja yhteiskunnallisten

³⁷ Valajärvi 2021.

muutosten välinen suhde on aina vuorovaikutteinen. Taiteen perusopetuksen koulutusmuodon rakenteiden laatua mitattaessa ja kehittämistarpeita ennakoitaessa on otettava huomioon keskeiset kansalliset ja kansainväliset muutostekijät.

Rakenteet sekä tukevat oppilaitoksen toimintaa että asettavat sille reunaehdot. Rakenteisiin kuuluvat suhteellisen pysyvät koulutusmuodon ominaisuudet, kuten oppimiselle luodut ympäristöt, koulutuksen järjestämisen tavat ja koulutukseen kytkeytyvät palvelut. Edellä mainittujen lisäksi lainsäädäntö ja rahoitus ovat keskeisiä taiteen perusopetuksen rakennetekijöitä. Nykyinen laki ja asetus taiteen perusopetuksesta ovat vuodelta 1998. Lainsäädäntöä ei ole tässä asiakirjassa erotettu omaksi strategiseksi tavoitteekseen, sillä sen katsotaan muodostavan koulutusmuodon toiminnan perustan.

Strategisen tavoitteen tarkastelun keskiössä ovat väestörakenteen muutokseen, yhteistyöhön ja kestävyteen liittyvät rakennetekijät, ja strategiset indikaattorit on johdettu näistä näkökulmista. Digitaalinen murros liittyy myös rakenteisiin, mutta tässä laatutyössä se on liitetty ensisijaisesti taiteen perusopetuksen saatavuuteen ja saavutettavuuteen liittyvään strategiseen tavoitteeseen.

Väestörakenteen muutos koskettaa suomalaista taiteen perusopetuksen toimialaa. Väestö ikääntyy ja syntyvyys vähenee. Samalla väestöpohja monimuotoistuu maahanmuuton myötä. Maahanmuuttajataustaisen väestön määrä ja suhteellinen osuus nuorissa ikäluokissa kasvaa erityisesti suurissa kaupungeissa, joissa maahanmuuttajataustaista väestöä asuu eniten. Esimerkiksi pääkaupunkiseudun väestöennusteen mukaan vieraskielinen väestö kasvaisi koko seudulla nykyisestä noin 200 000 henkilöstä noin 437 000 henkilöön vuoteen 2035 mennessä.³⁸ Myös alueelliset väestömuutokset kuten kaupungistuminen ja maan sisäinen muuttoliike on syytä ottaa huomioon taiteen perusopetuksen rakenteellisessa kehittämisessä.

Ajantasaisen käsityksen muodostaminen koulutusmuodon rakenteista edellyttää taiteen perusopetusta tarjoavien oppilaitosten kokonaisuuden sekä rahoitusmalleiltaan erilaisien oppilaitostyyppien tunnistamista ja niiden määrän seuraamista. Oppilaitosverkoston kohdalla opetuspisteiden määrä voi olla seudullisilla oppilaitoksilla suuri, jolloin opetusta on tarjolla maantieteellisesti laajalla alueella. Toisaalta viime vuosina on myös toteutunut useampia oppilaitosten yhteenliittymiä. Kehityksen suunta vaihtelee alueittain ja taiteenaloittain. Opetustuntien määrän kehityksen seuraaminen täydentää kokonaiskuvaava taiteen perusopetuksen toteutumisesta esimerkiksi suhteessa väestön alueelliseen ikärakenteeseen.

38 Eid & Castaneda 2023.

Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti taiteen perusopetuksen tehtävää toteutetaan yhteistyössä muiden taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja tahojen kanssa paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Taiteen perusopetuksessa toteutuvat *yhteistyön muodot* ovat jo nyt moninaisia. Yhteistyötä tehdään eri koulutusasteiden ja varhaiskasvatuksen kanssa sekä myös laajasti muun muassa kirjastojen, museoiden ja teattereiden kanssa. Vakiintunein yhteistyö liittyy taiteen perusopetusta tarjoavien oppilaitosten yhteisiin tuotantoihin ja projekteihin sekä yhteisiin opettajiin. Yhteistyötä tehdään vähintään satunnaisesti myös opetussuunnitelmatyöhön liittyvillä osa-alueilla, kuten pedagogisessa kehittämisessä ja arvioinnin kehittämisessä. Yhteistyörakenteiden joustavuuden näkökulmasta mielekästä olisi seurata sitä, kuinka monessa kunnassa on nimetty taiteen perusopetuksen alueellisesta kehittämisestä ja yhteistyöstä vastaava ohjausryhmä tai muu rakenne.

Yhteistyö mahdollistaa osaltaan muuttuvaan toimintaympäristöön reagoimisen ja luoda edellytyksiä yhteiskuntaa uudistavalle taidetoiminnalle. Yhteistyön kautta taiteen perusopetuksen sivistystä, osallisuutta ja hyvinvointia sekä yhteiskunnallisten innovaatioiden syntymistä edistävät vaikutukset ulottuvat entistä laajemmin eri sektoreille.

Valtakunnallista tietoa taiteen perusopetuksessa käytettävistä opetustiloista on vain vähän. Fyysisiin oppimisympäristöihin liittyviä kysymyksiä ovat esimerkiksi käytössä olevat tilatyypit, tilojen yhteiskäyttö ja tilayhteistyö, tilojen käyttötavat, kuten iltakäyttö sekä tilojen hankintamuodot, kuten vuokraaminen tai omistaminen. Ajantasainen tieto opetustiloista edistää hyvien käytänteiden jakamista sekä mahdollistaa joustavaa ennakoitua alueilla.

Ilmastonmuutos ja luontokato ovat yhteiskunnan kaikkia osa-alueita koskettavia muutostekijöitä, jotka vaikuttavat myös taiteen perusopetukseen ja joihin sen koulutusmuotona tulee reagoida. On tarkoituksenmukaista kehittää indikaattoreita ja mittaamisen tapoja toimialan *kestävyyshityksen* seuraamiseksi ja arvioimiseksi.

Taiteen perusopetusliiton ja OKKA-säätiön vuosina 2019–2020 toteuttamassa Kestävä taiteen perusopetus -hankkeessa luotiin taiteen perusopetuksen omat kestävän kehityksen indikaattorit, joiden käyttöönoton astetta tarkastelemalla saadaan tietoa kestävän kehityksen suuntaisen toiminnan tasosta taiteen perusopetuksen oppilaitoksissa. Oppilaitosten on mahdollista hakea OKKA-säätiön kestävän kehityksen sertifikaattia, jonka osa kestävän kehityksen indikaattorit ovat. Sertifikaatin saaminen edellyttää maksullista auditointia, ja sertifikaatti tulee päivittää kolmen vuoden välein. Oppilaitoksilla on vaihtelevat mahdollisuudet maksullisen auditoinnin ja sertifikaatin hankkimiseen. Kestävän kehityksen indikaattoreiden käyttöönoton tasoa voidaan tarkastella sekä seuraamalla OKKA-sertifikaattien määrää taiteen perusopetuksen oppilaitoksissa että kestävän kehityksen indikaattoreiden käyttöönoton astetta ilman auditointia ja varsinaista sertifikaattia.

Taiteen perusopetuksen rakenteisiin liittyviä strategisia indikaattoreita kuvataan tietolaatikkossa s. 47.

Taiteen perusopetuksen rakenteet vastaavat joustavasti yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin

Laadun strategiset indikaattorit:

- Taiteen perusopetusta järjestävien oppilaitosten määrä
- Oppilaitosten koko oppilasmäärissä mitattuna
- Opetustuntien määrä eri oppilaitostyypeissä
- Yhteistyön määrä ja muodot
- Tilat/fyysiset oppimisympäristöt, joissa taiteen perusopetusta järjestetään
- Niiden kuntien määrä, joissa on nimetty taiteen perusopetuksen alueellisesta kehittämisestä ja yhteistyöstä vastaava ohjausryhmä tai muu rakenne
- Niiden oppilaitosten määrä, joille on myönnetty OKKA-sertifikaatti tai joilla on käytössä kestävä kehityksen indikaattorit

5.5 Taiteen perusopetuksen rahoitus tukee taiteen perusopetuksen laatua ja uudistumista

Taiteen perusopetuksen rahoituksen määrällä ja kohdentumisella on keskeinen yhteys sekä ohjaava vaikutus myös taiteen perusopetuksen muiden strategisten tavoitteiden toteutumiselle. Esimerkiksi vuonna 2019 valmistuneessa, opetus- ja kulttuuriministeriön tilaamassa taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän uudistamistarpeita koskevassa selvityksessään selvityshenkilö nostaa esiin, että taiteen perusopetuksen rahoitusmalli edellyttäisi päivittämistä, jotta Opetushallituksen vuonna 2017 päättämät opetussuunnitelman perusteet voivat toteutua kokonaisvaltaisesti.³⁹

39 Suominen 2019.

Taiteen perusopetuksen oppilaitosten rahoituspohja on moninainen (ks. kuvio 6). Kunta voi järjestää tai hankkia taiteen perusopetusta omalla päätöksellään⁴⁰. Kuntien asukasperusteisesti rahoitettavan taiteen perusopetuksen rahoitus on osa kuntien peruspalvelujen valtionosuutta, jota hallinnoi valtiovarainministeriö (L 1704/2009). Kyseinen valtionosuus lasketaan asukasmäärän ja asukasta kohden lasketun yksikköhinnan perusteella. Taiteen perusopetukseen kohdentuvan laskennallisen asukaskohtaisen valtionosuuden kokonaismäärä on noin 1,8 miljoonaa euroa (2023). Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää kunnalle taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaista valtionosuutta. Taiteen perusopetusta voivat järjestää myös kuntayhtymät, rekisteröidyt yhteisöt ja säätiöt. Saadakseen taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaista valtionosuutta edellä mainitut järjestäjät tarvitsevat opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan. Koulutuksen järjestämisluvan edellytys on, että hakijalla on ammatilliset ja taloudelliset edellytykset opetuksen asianmukaiseen järjestämiseen.⁴¹ Koulutuksen järjestäjä voi järjestää taiteen perusopetusta yhdessä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa tai hankkia sen julkiselta tai yksityiseltä yhteisöltä taikka säätiöltä.⁴²

Ne koulutuksen järjestäjät, joille opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt taiteen perusopetuksen järjestämisluvan, ovat myös taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valtionosuuden piirissä. Taiteen perusopetuksen järjestämisluvat löytyvät kaikille avoimesta opetushallinnon ohjaus- ja säätelypalvelu Oivasta. Opetustuntimäärän perusteella rahoitettavan taiteen perusopetuksen vuotuinen valtionosuuden peruste lasketaan kertomalla opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuksen järjestäjälle vahvistama opetustuntimäärä opetustuntia kohden määrättyllä yksikköhinnalla (L 1705/2009). Opetustuntimäärän perusteella rahoitettavan taiteen perusopetuksen järjestäjälle myönnettävä valtionosuuden määrä on 57 prosenttia edellä mainitulla tavalla lasketusta valtionosuuden perusteesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaista valtionosuutta valtion talousarviossa vahvistetun opetustuntikiintiön rajoissa. Valtion vuoden 2023 talousarviossa (mom. 29.80.34) valtionosuuden perusteeksi määrätty laskennalliset opetustuntimäärät ovat musiikin taiteen perusopetukselle yhteensä enintään 1 658 000 tuntia ja muille taiteen aloille 179 400 tuntia. Vuonna 2023 yhteensä 138 oppilaitosta on taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valtionosuuden piirissä ja valtio rahoittaa taiteen perusopetusta noin 93 miljoonalla eurolla (mom. 29.80.34).

40 Laki taiteen perusopetuksesta 633/1998.

41 Ibid.

42 Laki taiteen perusopetuksesta 633/1998 4 §.

Valtionosuusoppilaitoksissa annettavan opetuksen määrä vuonna 2022 oli Opetushallituksen valtionosuustilastoinnin mukaan lähes 100 000 opetustuntia enemmän kuin valtionosuuden perusteeksi vahvistettujen laskennallisten opetustuntien määrä (1 837 400).

Opetustuntikohtaiseen valtionosuuden lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus voivat myöntää talousarviossa esitetyn kiintiön rajoissa valtionavustuksia koulutuksen järjestäjille.⁴³ Taiteen perusopetuksen järjestämistä ja hankkeita rahoitetaan myös muun muassa lukukausimaksuilla, yksityisellä rahoituksella sekä säätiöiden avustuksilla.⁴⁴ Mahdollisuuksien tarjoaminen kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen on säädetty yhdeksi kuntien tehtäväksi kuntien kulttuuri-toimintalaissa.⁴⁵ Kuntien taiteen perusopetukselle kohdentama määräraha vastaa kokoluokaltaan taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valtionosuuden määrää valtion talousarviossa. Valtionosuuden ulkopuolisia taiteen perusopetusoppilaitoksia on ministeriön tämänhetkisen tiedon mukaan noin 130.

Myös kansalaisopistot ja kansanopistot voivat järjestää taiteen perusopetusta. Tällöin taiteen perusopetusta järjestetään useimmiten vapaan sivistystyön opetustuntikohtaisen valtionosuuden piirissä. Taiteen perusopetusta järjestäviä vapaan sivistystyön oppilaitoksia on noin 123.⁴⁶

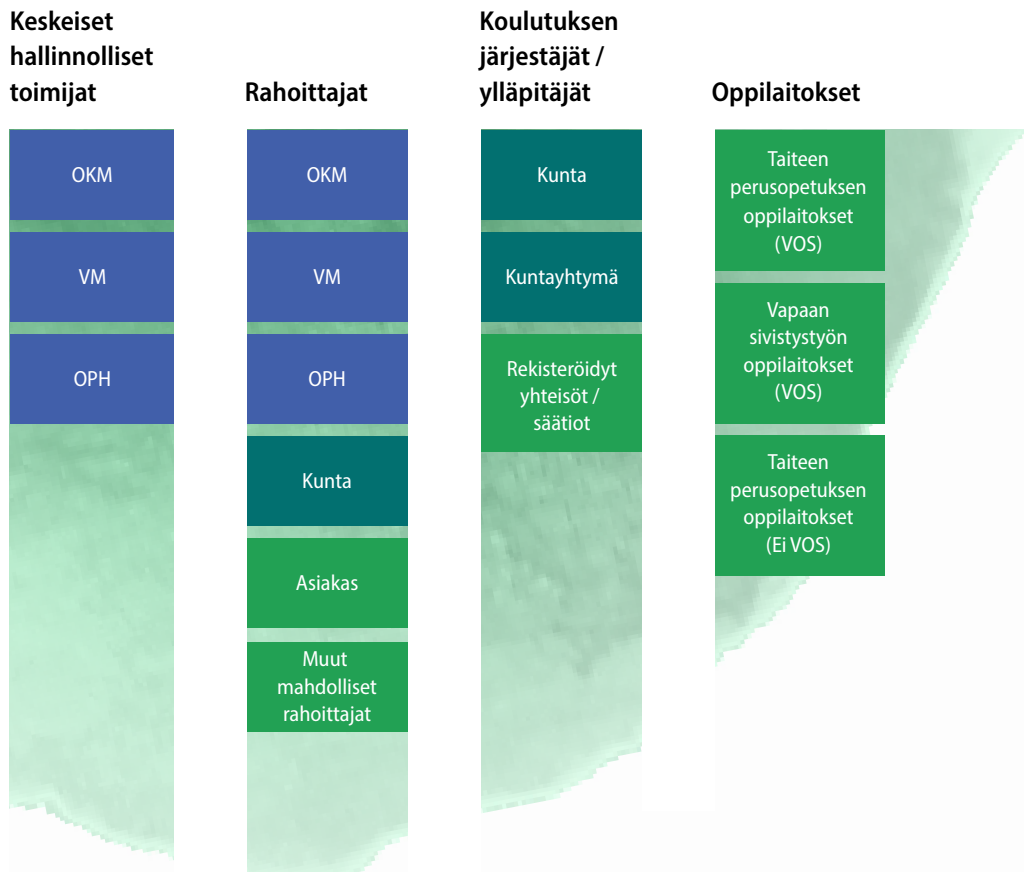
43 Laki taiteen perusopetuksesta 633/1998 4 §.

44 Luoma 2020.

45 Kuntien kulttuuritoimintalaki 166/2019.

46 Luoma 2020.

Kuvio 6. Taiteen perusopetuksen järjestäminen kuvattuna taiteen perusopetuksen viitearkkitehtuuria mukaillen.⁴⁷

Taiteen perusopetukselle suunnatun rahoituksen vaikuttavuutta tulee tarkastella säännönmukaisesti. Valtionavustustoimintaa eli valtionavustusten suuntaamista, hakemista, myöntämistä, seuranta ja arviointia kehitetään parhaillaan valtionhallinnon tasolla. Tarkoituksena on, että koko valtionhallinto siirtyy vaiheittain valtionavustustoiminnan yhteiseen toimintamalliin ja ottaa lähivuosina käyttöön sitä tukevat yhteiset digitaaliset palvelut. Yhtenä tavoitteena on valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden parantaminen.

Rahoituksen määrä ja jakautuminen ovat keskeisiä tekijöitä, kun tarkastellaan rahoitusjärjestelmän toimivuutta. Tällä hetkellä esimerkiksi ero toteutuneiden ja valtionosuuden perusteeksi vahvistettujen opetustuntien välillä taiteen perusopetusoppilaitoksissa on noin 100 000 opetustuntia. Valtionosuuden ulkopuolisissa oppilaitoksissa toteutuvaa

⁴⁷ Valajärvi 2021:23, s. 23

opetuksen määrää ei systemaattisesti kokonaisuuden osalta seurata. Kysynnän ja tarjonnan välisen suhteen kehittymisen seuranta kytkeytyy osaltaan esimerkiksi taiteen perusopetuksen saatavuuden ja saavutettavuuden edistämisen kysymyksiin.

Valtionosuusrahoituksen jakaantumista tarkastelemalla saadaan tietoa, jonka pohjalta voidaan arvioida taiteen perusopetuksen rahoituksen kohdentumisen tarkoituksenmukaisuutta. Tarkastelussa tulee huomioida taiteenaloilta erottuvat opetuksen järjestämisen käytännöissä: eri taiteenalojen traditioissa korostuvat eri tavoin yksilö- ja ryhmäopetuksen perinteet. Myös laajan ja yleisen oppimäärän suhdetta rahoituksessa voidaan tarkastella osana valtionosuusrahoituksen kohdentumisen kokonaisuutta.

Rahoitusta koskevan kokonaiskuvan muodostamiseksi on olennaista, että ymmärrys kokonaisrahoituksen määrästä ja sen mahdollisista muutoksista on ajantasainen. On keskeistä hahmottaa myös taiteen perusopetusoppilaitosten talouden rakenne. Oppilaitoksissa järjestettävän muun maksullisen toiminnan kokonaismäärän sekä kuntien taiteen perusopetukselle kohdentaman rahoituksen määrän seuranta tarkentaa kokonaiskuvaa rahoituksen kehittymisestä ja kehittymisen suunnista sekä oppilaitosten rahoitusrakenteista. Myös opintojen perusosien suorittamisen kokonaiskustannukset oppimäärittäin ja taiteenaloittain oppilasta kohden on rahoituksen kokonaiskuvan saavuttamisen kannalta keskeinen seurattava tieto.

Taiteen perusopetuksen rahoitukseen liittyviä strategisia indikaattoreita on kuvattu tietolaatikossa s. 52.

Taiteen perusopetuksen rahoitus tukee koulutusmuodon laatua ja uudistumista

Laadun strategiset indikaattorit:

- Taiteen perusopetukselle kohdennettujen valtionavustusten vaikuttavuus
- Taiteen perusopetuksen valtionosuuden perusteeksi vahvistettujen laskennallisten opetustuntien ja toteutuneiden opetustuntien määrän välinen ero taiteenaloittain
- Taiteen perusopetuksen valtionosuuksien kohdentuminen taiteenaloittain ja oppimäärittäin
- Kuntien taiteen perusopetukselle kohdentaman rahoituksen määrä taiteenaloittain ja oppimäärittäin
- Vapaan sivistystyön valtionosuuden piirissä annettavaan taiteen perusopetukseen kohdentuvan valtionosuusrahoituksen määrä taiteenaloittain ja oppimäärittäin
- Taiteen perusopetuksen oppilaitoksissa toteutettavan muun maksullisen opetustoiminnan määrä opetustunneissa ja osallistujamäärissä
- Opintojen perusosien suorittamisen kokonaiskustannukset oppimäärittäin ja taiteenaloittain euroina/oppilas

6 Taiteen perusopetuksen laatutyön seuraavat askeleet

Yhteiskunnan muutos on pysyvää, eikä muutoksen tahti vaikuta hidastuvan. Siksi myös taiteen perusopetuksen mitattavissa olevan laadun tunnistamisen ja kehittämisen on syytä olla jatkuvaa ja dynaamista. Taiteen perusopetuksen tuottamaa laatua ja sen kehittymisen suuntia tulee tehdä aiempaa näkyvämmäksi valtakunnallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Päättäjän, viranomaisen, oppilaan vanhemman ja oppilaan itse on hyvä ymmärtää, mitä taiteen perusopetus on.

Yksilön ja yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin, toiveisiin ja haasteisiin vastaamisen edellytys on, että koulutusjärjestelmän eri toiminnan tasoja kyetään realistisesti arvioimaan, ja toisaalta myös tarpeen vaatiessa yhdessä innovatiivisesti uudistamaan. Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena on tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä⁴⁸, myös taiteen perusopetuksessa.

Taiteen perusopetuksella osana suomalaista koulutusjärjestelmää on potentiaalia vastata vielä nykyistä paremmin yhteiskunnan muutokseen ja tukea samalla yksilön hyvinvointia. Tämä edellyttää kulkemista kohti esiteltyjä strategisia tavoitteita. Tavoitteet ovat kunnianhimoisia ja niiden toteutumisen keskeisenä edellytyksenä on laaja-alainen ja rakentava yhteistyö sekä yhteinen tahtotila osallistua tiedon tuottamiseen ja tiedon jakamiseen. Laadun indikaattoreiden ja tiedonkeruiden esittelyn taustalla on myös pyrkimys jatkaa viitearkkitehtuuryön osana käynnistynyttä tulevaisuuskeskustelua sekä kehittää taiteen perusopetuksen toimialaa yhdessä osallistavasti ja läpinäkyvästi. Tiedonkeruun systematisointi edellyttää seuraavaksi jatkokeskustelua esimerkiksi valtion ja kuntien välillä, jotta on mahdollista välttyä päällekkäisiltä tiedonkeruilta ja turhalta työltä.

Taiteen perusopetuksen strategisten tavoitteiden, strategisten indikaattoreiden ja systemaattisen tiedonkeruun mallin tavoitteena on jäsentää koulutusmuodon laatukäsitysten ja laadunhallinnan kokonaisuutta. Asiakirjassa kuvattujen indikaattoreiden ja mittareiden kokonaisuus muotoutuu ja kehittyy, kun taiteen perusopetuksen tietopohja edelleen vahvistuu. Etenkin Tilastokeskuksen oppilaitosrekisterin päivittäminen vuoden 2023 aikana koskemaan koko taiteen perusopetuksen oppilaitoskenttää on avaintoimenpide koko toimialaa koskevan laadun seurannassa ja kehittämisessä. Oppilaitosrekisterin päivittäminen mahdollistaa uuden tiedonkeruun kohdistamisen kaikille taiteen perusopetusoppilaitoksille – myös niille, jotka eivät ole opetustuntikohtaisen valtiosuuden piirissä. Alustavia keskusteluja tiedonkeruun sisällöistä on jo käyty opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Tilastokeskuksen välillä ja yhteistyö jatkuu.

48 Laki taiteen perusopetuksesta 1998/633, 7 §.

Koulutuksen järjestäjällä on lakisääteinen velvollisuus arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin⁴⁹. Käytännössä arvioinnista ovat kuitenkin usein vastanneet oppilaitokset. Virvatuli-malli aloitti taiteen perusopetuksen pedagogisen laadun määrittely- ja arviointityön vuonna 2012. Opetushallitus julkaisee vuoden 2023 loppuun mennessä *Neliapila*-mallin, joka on työkalu koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten oman toiminnan arvioinnin ja kehittämisen tueksi. Työkalun perustana ovat taiteen perusopetuksen pedagogiset indikaattorit, jotka on johdettu taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän ja yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteista 2017.

49 Laki taiteen perusopetuksesta 1998/633, 7 §.

LÄHTEET

Lait, asetukset ja määräykset

- Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 986/1998
 Asetus taiteen perusopetuksesta 813/1998
 Kuntien kulttuuritoimintalaki 166/2019
 Laki taiteen perusopetuksesta 633/1998
 Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä 2017/884
 Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta 1986/609
 Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017 (2017).
 Opetushallitus. Määräykset ja ohjeet 2017:11a.
 Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017 (2017).
 Opetushallitus. Määräykset ja ohjeet 2017:12a.
 Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014

Kirjallisuus ja julkaisut

- Ananiadou, K. & Claro, M. (2009). 21st Century Skills and Competences for New Millennium Learners in OECD Countries. OECD Education Working Papers, No. 41, OECD Publishing. Saatavilla: <https://doi.org/10.1787/218525261154>
- Dufva, M. & Rekola, S. (2023). Megatrendit 2023. Sitran selvityksiä 224. Saatavilla: <https://www.sitra.fi/julkaisut/megatrendit-2023/>
- European comission (2019). Key competences for lifelong learning. Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. Saatavilla: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/569540>
- Eid, M. & Castaneda, A. (2023). Ulkomaalaistaustaisen nuorten hyvinvointi tutkimusten ja tilastojen valossa. Valtion nuorisoneuvoston julkaisu 73. Saatavilla: <https://tietoanurista.fi/katsaus-ulkomaalaistaustaisten-nuorten-hyvinvointiin-ilmestynyt/>
- Garoff, L. (2019). Mer än en hobby. Helsingfors: Svenska kulturfonden.
- Hannula, H., Karhunen, H. & Pursiainen, J. (2021). Selvitys opettajarekisteristä ja opettajatiendonkeruusta. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2021:54. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-778-9>
- Ilmola-Sheppard, L., Rautiainen, P., Westerlund, H., Lehikoinen, K., Karttunen, S., Juntunen M-L. & Anttila, E. (2021). ArtsEqual. Tasa-arvo taiteen ja taidekasvatuksen palveluiden suuntana. Helsinki: Taideyliopisto. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-353-042-3>
- Kanerva, A., Oksanen-Särelä K., Kurlin Niiniaho, A., Leppänen, A. & Mäenpää, M. (2022). Musiikin opintopolut. Cuporen verkkojulkaisu 70. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. Saatavilla: <https://www.cupore.fi/fi/julkaisut/cuporen-julkaisut/musiikin-opintopolut>

- Koramo, M. (2009). Taiteen perusopetus 2008. Selvitys taiteen perusopetuksen järjestämisestä lukuvuonna 2007–2008. Helsinki: Opetushallitus.
- Laes, T., Juntunen, M., Heimonen, M., Kamensky, H., Kivijärvi, S., Nieminen, K., Tuovinen, T., Turpeinen, I., Elmgren, H., Linnapuomi, A. & Korhonen, O. (2018). Saavutettavuus ja esteettömyys taiteen perusopetuksen lähtökohtana. ArtsEqual toimenpidesuositus 1/2018. Helsinki: Taideyliopisto.
- Luoma, T. (2020). Taiteen perusopetus 2020. Selvitys taiteen perusopetuksen järjestämisestä lukuvuonna 2019–2020. Raportit ja selvitykset 2020:4. Helsinki: Opetushallitus. Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/taiteen-perusopetus-2020>
- Martens-Seppelin, M. (2022). Ordkunst – framtidens utbildningsvägar och arbetsfält. Helsingfors: Svenska Kulturfonden.
- Opetushallitus (2021). Opettajat ja rehtorit Suomessa 2019. Taiteen perusopetuksen opettajat. Raportit ja selvitykset 2021:6. Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/opettajat-ja-rehtorit-suomessa-2019-taiteen-perusopetuksen>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2023). Kasvatuksen ja koulutuksen digitalisaation linjaukset 2027. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:17. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-963-9>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2017). Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategia 2025. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:20. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-466-5>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2017). Opetus- ja kulttuuriministeriön strategia 2030. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:12. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-628-7>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2022). Taiteen perusopetuksen viitearkkitehtuuri. Saatavilla: <https://wiki.eduuni.fi/display/OKMtaiteenperusopetuksenviitearkkitehtuuri/Taiteen+perusopetuksen+viitearkkitehtuuri++Versio+1.0+14.10.2022>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2021). Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:24. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-622-8>
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2018). The future of education and skills. Education 2030. Paris: OECD.
- Raunio, A-M. & Paju, T. (2022). Käsiyön koulutuspolkuja ja taitojen oppimisen elävä perintö. Selvitys käsityön oppimisen mahdollisuuksista Suomessa. Saatavilla: <https://www.taito.fi/ajankohtaista/kasityoblogi/taitoliitto-teki-selvityksen-kasityon-oppimisen-mahdollisuuksista-suomessa/>
- Sundblom, D. (2022). Konstundervisning för barn och unga på svenska i Finland. Helsingfors: Svenska kulturfonden.
- Suominen, A. (2019). Selvitys taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän uudistamistarpeista taiteen perusopetuksen saatavuuden turvaamiseksi sekä rahoitusjärjestelmän selkeyttämiseksi ja ajantasaistamiseksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:27. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-653-9>

- Tiainen, H., Heikkinen, M., Kontunen, K., Lavaste A-E., Nysten, L., Seilo, M-L., Välitälo C. & Korkeakoski, E. (2012). Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja pedagogiikan toimivuus. Koulutuksen arviointineuvoston julkaisuja 57. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-4649-4>
- Valajärvi, A. (2021). Esiselvitys taiteen perusopetuksessa saavutetun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen edistämisestä. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:48. Saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163615/OKM_2021_48.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- Valtioneuvosto (2023). Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon 1. ja 2. osa. Näkymiä seuraavien sukupolvien Suomeen. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:1. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-760-7>.
- Valtiovarainministeriö (2022). Talousarvioesitys 2023. Momentti 29.80.34. Saatavilla: <https://budjetti.vm.fi/indox/sisalto.jsp?year=2023&lang=fi&maindoc=/2023/aky/aky.xml&opennode=0:1:11:261:713:803:823>. Viitattu: 15.5.2023.
- Varto, J. (2001). Kauneuden taito. Tampere: Tampere University Press.
- Vähämaa, V. (2022). Sanataideopettaja: Tulevaisuuden toiveammatti – selvitys sanataideopetuksen tilasta 2020-luvulla. Suomen sanataideopetuksen seura. Saatavilla: <https://artsedu.fi/2022/04/sanataideopettaja-tulevaisuuden-toiveammatti/>

Liitteet

Liite 1. Indikaattoritaulukot

Taulukko 2. Tavoitteelle ”Taiteen perusopetus on pedagogisesti laadukasta” tunnistetut pedagogiikan strategiset indikaattorit.

Taiteen perusopetus on pedagogisesti laadukasta

	Strateginen indikaattori	Indikaattoritiedon lähde	Tiedonkeruu	Tiedonkeruun toteuttaja / ehdotus toteuttajaksi	Tiedonkeruun sykli / ehdotus sykliseksi
1	Muodollisesti kelpoisten opettajien ja rehtorien osuus taiteen perusopetuksessa	Taiteen perusopetuksen opettajat ja rehtorit	Opettajatiedonkeruu/ opettajarekisteri	TK OPH	3 vuotta Vuosittain päivittyvä rekisteri
2	Täydennyskoulutukseen tai asiantuntijavaihtoon osallistuvien opettajien ja rehtorien määrä taiteen perusopetuksessa	Taiteen perusopetuksen opettajat ja rehtorit	Opettajatiedonkeruu/ opettajarekisteri	TK OPH	3 vuotta Vuosittain päivittyvä rekisteri
3 UUSI	Taiteen perusopetuksen oppimäärän (laaja/ yleinen) suorittaneiden määrä	Taiteen perusopetuksen oppilaitokset	Koski-tietovaranto	-	Jatkuvasti päivittyvä rekisteri
4 UUSI	Yksilöllistettyjen oppimäärien määrä taiteen perusopetuksessa	Oppilaitokset	Tilastokeskuksen tpo-tiedonkeruu	TK	2 vuotta
5 UUSI	Kulttuurisen moninaisuuden huomioiminen opetuksessa ja kielitietoisen opetuksen arviointi	Oppilaitokset	Erillisselvitys	KARVI	5–7 vuotta

Taiteen perusopetus on pedagogisesti laadukasta

	Strateginen indikaattori	Indikaattoritiedon lähde	Tiedonkeruu	Tiedonkeruun toteuttaja / ehdotus toteuttajaksi	Tiedonkeruun sykli / ehdotus sykliseksi
6 UUSI	Yksilöopetukseen osallistuvien oppilaiden määrä taiteenaloittain/opintotasoittain taiteen perusopetuksessa	Oppilaitokset	Tilastokeskuksen tpo-tiedonkeruu	TK	2 vuotta
7 UUSI	Ryhmäopetukseen osallistuvien oppilaiden määrä taiteenaloittain/ opintotasoittain taiteen perusopetuksessa	Oppilaitokset	Tilastokeskuksen tpo-tiedonkeruu	TK	2 vuotta
8 UUSI	Ryhmäopetuksen keskimääräiset ryhmäkoot taiteenaloittain/opintotasoittain taiteen perusopetuksessa	Oppilaitokset	Opettajatiedonkeruu/ opettajarekisteri	TK OPH	3 vuotta Vuosittain päivittyvä rekisteri
9	Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja pedagogiikan toimivuuden sekä oppimistulosten arviointi	Oppilaitokset	Erillisselvitys	KARVI	5–7 vuotta
10 UUSI	Paikallisen opetussuunnitelman toimeenpanon arviointi taiteen perusopetuksessa	Oppilaitokset	Erillisselvitys	KARVI	5–7 vuotta
11 UUSI	Niiden oppilaitosten määrä, jotka hyödyntävät pedagogisia indikaattoreita toiminnassaan	Oppilaitokset	Erillisselvitys	OPH	5–7 vuotta

Taulukko 3. Tavoitteelle ”Taiteen perusopetuksen saatavuus ja saavutettavuus toteutuvat yhdenvertaisesti” tunnistetut indikaattorit, 1/4: alueellinen ja taiteenalakohtainen saatavuus ja saavutettavuus.

Taiteen perusopetuksen saatavuus ja saavutettavuus toteutuvat yhdenvertaisesti: alueellinen ja taiteenalakohtainen saatavuus ja saavutettavuus

	Strateginen indikaattori	Indikaattoritiedon lähde	Tiedonkeruu	Tiedonkeruun toteuttaja/ ehdotus toteuttajaksi	Tiedonkeruun sykli / ehdotus sykliksi
1	Niiden kuntien määrä, joissa järjestetään taiteen perusopetusta	Kunnat	Tilastokeskuksen tpo-tiedonkeruu	TK	2 vuotta
2 UUSI	Taiteen perusopetuksen eri taiteenalojen opetuksen alueellinen saatavuus kunnittain	Oppilaitokset	Tilastokeskuksen tpo-tiedonkeruu	TK	2 vuotta
3 LISÄYS (myös ei-vos)	Taiteen perusopetuksen opetustuntien määrä taiteenaloittain/opetuskielen mukaan	Oppilaitokset	Tilastokeskuksen tpo-tiedonkeruu	TK	2 vuotta
4 UUSI	Taiteen perusopetuksen opetustuntien määrä oppilaitostyypeittäin/oppimäärien mukaan	Oppilaitokset	Tilastokeskuksen tpo-tiedonkeruu	TK	2 vuotta

Taulukko 4. Tavoitteelle ”Taiteen perusopetuksen saatavuus ja saavutettavuus toteutuvat yhdenvertaisesti” tunnistetut indikaattorit, 2/4: eri väestöryhmien osallistumismahdollisuudet.**Taiteen perusopetuksen saatavuus ja saavutettavuus toteutuvat yhdenvertaisesti: eri väestöryhmien osallistumismahdollisuudet**

	Strateginen indikaattori	Indikaattoritiedon lähde	Tiedonkeruu	Tiedonkeruun toteuttaja/ ehdotus toteuttajaksi	Tiedonkeruun sykli / ehdotus sykliksi
1 LISÄYS (myös ei-vos)	Taiteen perusopetukseen osallistuvien määrä taiteenaloittain	Oppilaitokset	Tilastokeskuksen tpo-tiedonkeruu	TK	2 vuotta
2 LISÄYS (myös ei-vos)	Taiteen perusopetukseen osallistuvien määrä opintojen perustasojen mukaisesti/ oppimäärittäin	Oppilaitokset	Tilastokeskuksen tpo-tiedonkeruu	TK	2 vuotta
3 UUSI	Taiteen perusopetukseen osallistuminen sukupuolittain jaoteltuna	Oppilaitokset	Tilastokeskuksen tpo-tiedonkeruu	TK	2 vuotta
4 UUSI	Taiteen perusopetukseen osallistuminen iän mukaan jaoteltuna	Oppilaitokset	Tilastokeskuksen tpo-tiedonkeruu	TK	2 vuotta
5 UUSI	Taiteen perusopetuksen sisäänpääsyprosentti taiteenaloittain/ alueellisesti (hakeneiden / oppilaaksi otettujen määrä)	Oppilaitokset	Tilastokeskuksen tpo-tiedonkeruu	TK	2 vuotta

Taulukko 5. Tavoitteelle ”Taiteen perusopetuksen saatavuus ja saavutettavuus toteutuvat yhdenvertaisesti” tunnistetut indikaattorit, 3/4: taloudellinen saavutettavuus.**Taiteen perusopetuksen saatavuus ja saavutettavuus toteutuvat yhdenvertaisesti:
taloudellinen saavutettavuus**

	Strateginen indikaattori	Indikaattoritiedon lähde	Tiedonkeruu	Tiedonkeruun toteuttaja/ ehdotus toteuttajaksi	Tiedonkeruun sykli / ehdotus sykliksi
1 UUSI	Opetuksen hinta oppilaalle: lukukausimaksun keskimääräinen suuruusluokka opintotasoin	Oppilaitokset	Erilliselvitys	OPH	5–7 vuotta
2	Niiden kuntien määrä, joissa on käytössä pysyvä maksuhojennuskäytäntö	Kunnat	Kulttuurin TEAviisari	THL	2 vuotta
3 UUSI	Niiden oppilaitosten määrä, joissa on käytössä pysyvä maksuhojennuskäytäntö	Oppilaitokset	Tilastokeskuksen tpo-tiedonkeruu	TK	2 vuotta
4	Niiden kuntien määrä, joissa on käytössä pysyvä käytäntö, jolla kunta seuraa maksutta taiteen perusopetukseen osallistuneiden oppilaiden lukumäärää eli vapaaoppilaspaikkojen määrää	Kunnat	Kulttuurin TEAviisari	THL	2 vuotta

Taulukko 6. Tavoitteelle ”Taiteen perusopetuksen saatavuus ja saavutettavuus toteutuvat yhdenvertaisesti” tunnistetut indikaattorit, 4/4: oppimisympäristöjen saavutettavuus.**Taiteen perusopetuksen saatavuus ja saavutettavuus toteutuvat yhdenvertaisesti:
oppimisympäristöjen saavutettavuus**

	Strateginen indikaattori	Indikaattoritiedon lähde	Tiedonkeruu	Tiedonkeruun toteuttaja/ ehdotus toteuttajaksi	Tiedonkeruun sykli / ehdotus sykliksi
1 UUSI	Etä- tai lähiopetuksena toteutuneiden opetustuntien määrä	Oppilaitokset	Tilastokeskuksen tpo-tiedonkeruu	TK	2 vuotta
2 UUSI	Fyysisten ja digitaalisten oppimisympäristöjen turvallisuus/esteettömyys	Oppilaitokset	Opetushallituksen Taiteen perusopetuksen tila -erillisselvitys	OPH	5 vuotta
3 UUSI	Niiden oppilaitosten määrä, joissa on laadittu saavutettavuus- ja esteettömyyskartoitus	Oppilaitokset	Opetushallituksen Taiteen perusopetuksen tila -erillisselvitys	OPH	5 vuotta
4 UUSI	Niiden taiteen perusopetusta järjestävien oppilaitosten määrä, joissa on laadittu ja käyttöön otettu digisuunnitelma	Oppilaitokset	Opetushallituksen Taiteen perusopetuksen tila -erillisselvitys	OPH	5 vuotta

Taulukko 7. Tavoitteelle ”Taiteen perusopetuksen tietopohja vahvistuu ja tietoa hyödynnetään laaja-alaisesti” tunnistetut indikaattorit.**Taiteen perusopetuksen tietopohja vahvistuu ja tietoa hyödynnetään laaja-alaisesti**

	Strateginen indikaattori	Indikaattoritiedon lähde	Tiedonkeruu	Tiedonkeruun toteuttaja/ ehdotus toteuttajaksi	Tiedonkeruun sykli / ehdotus sykliseksi
1 LISÄYS	Viitearkkitehtuurin käyttöaste kunnissa	Kunnat	TEAvisari	THL	2 vuotta (lisätään vuoden 2025 kyselyyn)
2 UUSI	Koski-tietovarantoon opintosuoritustietoja tallentavien oppilaitosten määrä	Koski-tietovaranto	Koski-tietovarannon tilastot Vipusessa	OPH	Vuosittain
3 LISÄYS	Paikallisten (ajantasaisten) oppilaitoskohtaisten opetussuunnitelmien määrä ePerusteet-palvelussa	Opintopolku.fi/ ePerusteet	OPH:n vuosittainen raportointi	OPH	Vuosittain (osaksi raportointia vuonna 2023)

Taulukko 8. Tavoitteelle ”Taiteen perusopetuksen rakenteet vastaavat joustavasti yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin” tunnistetut indikaattorit.**Taiteen perusopetuksen rakenteet vastaavat joustavasti yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin**

	Strateginen indikaattori	Indikaattoritiedon lähde	Tiedonkeruu	Tiedonkeruun toteuttaja/ ehdotus toteuttajaksi	Tiedonkeruun sykli / ehdotus sykliksi
1 UUSI	Taiteen perusopetusta järjestävien oppilaitosten määrä	Kunnat (oppilaitosrekisteri)	Tilastokeskuksen tpo-tiedonkeruu	TK	2 vuotta
2 UUSI	Oppilaitosten koko oppilasmäärissä mitattuna	Oppilaitokset	Tilastokeskuksen tpo-tiedonkeruu	TK	2 vuotta
3 UUSI	Opetustuntien määrä eri oppilaitostyypeissä (tpo-vos, vst-vos, ei-vos)	-	Tilastokeskuksen tpo-tiedonkeruu	TK	2 vuotta
4	Yhteistyön määrä ja muodot	Oppilaitokset	Taiteen perusopetuksen tila -erillisselvitys	OPH	5 vuotta
5 UUSI	Tilat/fyysiset oppimisympäristöt, joissa taiteen perusopetusta järjestetään	Kunnat	Taiteen perusopetuksen tila -erillisselvitys / kulttuuritiloja koskeva erillisselvitys	OPH OKM	5 vuotta
6 LISÄYS	Niiden kuntien määrä, joissa on nimetty taiteen perusopetuksen alueellisesta kehittämisestä ja yhteistyöstä vastaava ohjausryhmä tai muu rakenne	Kunnat	Kulttuurin TEAvisari	THL	2 vuotta / lisäys vuoden 2025 tiedonkeruuseen
7 UUSI	Niiden oppilaitosten määrä, joille on myönnetty OKKA-sertifikaatti tai joilla on käytössä kestävän kehityksen indikaattorit	Oppilaitokset Oppilaitosten kestävän kehityksen sertifiointi -sivuston myönnetyt sertifikaatit -listaus	OKKA-säätiön rekisteri	OKKA-säätiö	Vuosittain

Taulukko 9. Tavoitteelle ”Taiteen perusopetuksen rahoitus tukee taiteen perusopetuksen laatua ja uudistumista” tunnistetut indikaattorit.**Taiteen perusopetuksen rahoitus tukee taiteen perusopetuksen laatua ja uudistumista**

	Strateginen indikaattori	Indikaattoritiedon lähde	Tiedonkeruu	Tiedonkeruun toteuttaja/ ehdotus toteuttajaksi	Tiedonkeruun sykli /ehdotus sykliksi
1 UUSI	Taiteen perusopetukselle kohdennettujen valtionavustusten vaikuttavuus	Oppilaitokset/ valtionavustus-selvitykset	Erillisselvitys/analyysi valtionavustusten selvitysten pohjalta tai muu valtionavustustoiminnan kehittämisen yhteydessä ilmenevä tapa	OPH/ OKM	5 vuotta tai muu mahdollinen
2	Taiteen perusopetuksen valtionosuuden perusteeksi vahvistettujen laskennallisten opetustuntien ja toteutuneiden opetustuntien määrän välinen ero taiteenaloittain	Tpo-vos-oppilaitokset	Perustietokysely	OPH	Vuosittain
3	Taiteen perusopetuksen valtionosuuksien kohdentuminen taiteenaloittain ja oppimäärittäin	Tpo-vos-oppilaitokset	Perustietokysely	OPH	Vuosittain
4 UUSI	Kuntien taiteen perusopetukselle kohdentaman rahoituksen määrä taiteenaloittain ja oppimäärittäin	Oppilaitokset	Tilastokeskuksen tpo-tiedonkeruu	TK	2 vuotta
5 LISÄYS	Vapaan sivistystyön valtionosuuden piirissä annettavaan taiteen perusopetukseen kohdentuvan valtionosuus-rahoituksen määrä taiteenaloittain ja oppimäärittäin	Vst-oppilaitokset	Perustietokysely	OPH	Vuosittain
6 UUSI	Taiteen perusopetuksen oppilaitoksissa toteutettavan muun maksullisen opetustoiminnan määrä opetustunneissa ja osallistujamäärissä	Oppilaitokset	Tilastokeskuksen tpo-tiedonkeruu	TK	2 vuotta
7 UUSI	Opintojen perusosien suorittamisen kokonaiskustannukset oppimäärittäin ja taiteenaloittain euroina/oppilas	Oppilaitokset	Taiteen perusopetuksen tila -erillisselvitys	OPH	Vuosittain

Liite 2. Taiteen perusopetuksen tietopohjan vahvistuminen 2018–2023 (mm.):

- 2019: Taiteen perusopetuksen laaja oppimäärä kytkettiin kansalliseen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehykseen.
- 2019: Taiteen perusopetus liitettiin Opettajat ja rehtorit Suomessa tiedonkeruuseen.
- 2019: Tilastokeskuksen toteuttamaa esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvauskyselyä täsmennettiin taiteen perusopetuksen näkökulmasta. Kysely on sittemmin lakkautettu, ja tietotarve on säilynyt ennallaan.
- 2019: Taiteen perusopetus liitettiin Kulttuurin TEAviisariin.
- 2019: Anniina Suomisen selvitys Selvitys taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän uudistamistarpeista taiteen perusopetuksen saatavuuden turvaamiseksi sekä rahoitusjärjestelmän selkeyttämiseksi ja ajantasaistamiseksi julkaistiin.
- 2019: Lasse Garoffin selvitys Mer än hobby! En kartläggning av den grundläggande konstundervisningen på svenska i Finland julkaistiin.
- 2018–2019: Saavutettava taideharrastus 2 -hanke (SATA2) toteutettiin, ja hankkeen osana tuotettu Saavutettavuusopas lastenkulttuurikeskuksille ja taiteen perusopetuksen oppilaitoksille julkaistiin vuonna 2020.
- 2020: Taiteen perusopetuksen järjestämisluvat liitettiin opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta opetushallinnon ohjaus- ja säätelypalveluun (OIVA).
- 2020: Tiia Luoman selvitys Taiteen perusopetus 2020 – selvitys taiteen perusopetuksen järjestämisestä lukuvuonna 2019–2020 julkaistiin.
- 2021-: Vuosina 2021–2022 tuotettiin taiteen perusopetuksen viitearkkitehtuuri, jonka käyttöönottoa on tuettu vuodesta 2022 lukien.
- 2021: Anni Valajärven selvitys Esiselvitys taiteen perusopetuksessa saavutetun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen edistämisestä julkaistiin.
- 2015–2021: ArtsEqual-tutkimushanke toteutettiin, ja sen yhteydessä laadittiin myös taiteen perusopetusta koskettavia toimenpidesuosituksia.
- 2022: Dan Sundblomin selvitys Konstundervisning för barn och unga på svenska i Finland julkaistiin.
- 2022: Cuporen Musiikin opintopolut -tutkimushankkeen tulokset julkaistiin.
- 2022: Taitoliiton selvitys Käsityön koulutuspolkuja ja taitojen oppimisen elävä perintö: Selvitys käsityön oppimisen mahdollisuuksista Suomessa julkaistiin.
- 2022: Suomen sanataideopetuksen seuran selvitykset Sanataideopettaja: Tulevaisuuden toiveammatti – selvitys sanataideopetuksen tilasta 2020-luvulla ja Ordkunst – framtidens utbildningsvägar och arbetsfält julkaistiin.
- 2023: Lakimuutoksen myötä taiteen perusopetuksessa saavutetun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen edellytykset paranivat, kun tiedot taiteen perusopetuksen opinto-suorituksista tuli mahdolliseksi tallentaa Opetushallituksen ylläpitämään opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen Koski-tietovarantoon.

2023: Tilastokeskuksen oppilaitosrekisteri päivitetään koskemaan koko taiteen perusopetuksen oppilaitoskenttää.

2021–2023: Kulttuurin kuntatietohanke KULTTI toteutetaan. Hankkeessa kehitetään kuntien kulttuuritoimintaa kuvaava tietopohja.

2023– Hallitus uudistaa taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön. Tavoitteena on opetuksen saavutettavuuden parantaminen eri taiteenalat huomioiden.

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Meritullinkatu 10
PL 29, 00023 Valtioneuvosto
p. 0295 16001
okm.fi

ISSN 1799-0351 PDF
ISBN 978-952-263-921-9 PDF